

לקראת שבת מלכתא

פנינים לפרשת וארא | גליון מס' 308 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

"הייתי לפני זמן קצר באמריקה, והיה שם בלאגן גדול. על מה? על פרסומת למברשת שיניים... הראו בפרסומת פח אשפה, ועל ידו מברשת שיניים, כאילו אפשר לנקות את פח האשפה עם מברשת השיניים. אדם אחד תמים בא וניסה לנקות את הפח עם המברשת, וראה שלא מיניה ולא מקצתיה. אי אפשר. הלך והגיש תביעה בבית משפט על הונאה"...

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על חרטומי מצרים, ומדוע צחק ה'חפץ חיים'?

"וינעשו גם הם חרטומי מצרים" (שמות ז', י"א)

במכת שחין רואים את מה שחובתנו לראות ולהכיר, שלקב"ה "הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו".
 ל'חפץ חיים' היה שמש, רבי משה פסח מקוברין. הוא כותב כך:
 ליל שבת אחד הוא הגיע בחצות הלילה. שקט היה בלילה של העיירה, וכבר מבחוץ שמע את ה'חפץ חיים' קורא לעצמו משהו. הוא נשאר מאחורי הדלת ושומע שה'חפץ חיים' קורא פרשת וארא, למרות שזו לא הייתה פרשת השבוע.
 ה'חפץ חיים' קרא מהחומש את המכות במתיקות, ואחרי כל מכה נעצר ואמר: 'אה! אה!' בקול רווי התפעלות, כמי שחי את האוירה שהייתה במצרים, את מה שראו ונוכחו לדעת. כך דם, צפרדע, כינים. פלאי פלאים! ה'חפץ חיים' נשם את המשמעות ואת הידיעה כי "לו הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו".
 עד שהגיע לפסוק: "ולא יכלו החרטומים לעמוד לפני משה מפני השחין". אז החל לצחוק ולצחוק בקול - "צחוק כזה שלא שמעתו מעולם". אחר כך המשיך למכת דבר...
 עד כאן סיפר רבי משה פסח מקוברין. לי יש הסבר גדול למה צחק ה'חפץ חיים':
רבנו בחיי אומר כדלהלן: "ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים" - הקב"ה רצה לשבור את אלהי מצרים, את הכח שלהם. והכח הגדול

ביותר היו החרטומים החוזים בכוכבים. 'קונצן מאכערס' - עושי קסם.
 הם התבזו והתבדו. מהימים הראשונים, עם בואם של משה ואהרן למצרים, ועד השחין שם היה סופם של "אלהי מצרים", הללו.
 בתחילה הם ידעו לספר לפרעה כי היום עתיד להיוולד מושיעם של ישראל, אך לא ידעו האם הוא יהודי או גוי [כי משה רבנו ע"ה גדל בבית של פרעה, לכן היה קושי מיוחד להבין במחזה, האם מדובר במצרי או ביהודי]. אחר כך הם ידעו לספר לפרעה כי מושיען

"שאלתי את מרן שליט"א בכמה הזדמנויות, מה הסוד של ההנהגה הזאת, למה הוא טורח להשיב על כל שאלה? הרי אין בעולם דבר יקר יותר לבעליו, ממה שהזמן יקר לרבינו שליט"א. קיבלתי ממרן שליט"א שלוש תשובות שונות לשאלתי, ומכל אחת מהן אפשר ללמוד הרבה..."

הרה"ג ר' אורי טיגר, מספר על השיחות והקשר עם מרן שר התורה, הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א

אליעזר (לייזר) רוט

בשבוע שעבר הבאנו ב'לקראת שבת', את חלקה הראשון של השיחה המרתקת שערכנו עם הרה"ג רבי אורי טיגר שליט"א, מגדולי המקורבים למרן שר התורה, הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א. סיפרנו את הדרך בה זכה הרב טיגר להתקרב כך אל מרן שליט"א, והבאנו כמה עובדות נפלאות שסיפר לנו, מאשר ראו עיניו. בשורות הבאות נביא את חלקה הנוסף של השיחה:

בתוך השיחה מתאר לנו הרב טיגר, את האווירה השוררת בביתו של מרן שליט"א בעת שהוא עובר עמו על הספרים: "מצד אחד, הרב מפגין כלפי חביבות מיוחדת במינה. הספרים שכתב יקרים מאוד ללבו, ולכן העיסוק בהם מסב לו נחת גדולה, והוא מכיר טובה בצורה יוצאת דופן לכל מי שנוגע בעניין הזה.

"מצד שני יש אווירה של אימה ופחד. יש הרגשה שאתה יושב לצדו של מלאך ה' צבקות, אדם קדוש וטהור, שאין לנו שמץ של השגה, במידת המסירות וההתמסרות שלו לתורה באופן מוחלט, עד כדי כך שאין לו שום דבר בעולם הזה חוץ מהתורה. הוא מונח בלימוד כל הזמן, וגם כשהוא מדבר על דברים אחרים לרגע או שניים, כל ההסתכלות שלו על הנושאים האחרים מגיעים דרך התורה הקדושה.

"אם בא מישהו לרב, ושואל אותו אם לקנות דירה בעפולה או בכל ישוב אחר שאינו מוזכר בתנ"ך כחלק מארץ ישראל, מה עושה מרן? הוא פותח 'דרך אמונה', שם יש מפה של גבולות ארץ ישראל, ובודק אם היישוב הזה נמצא בשטחי ארץ ישראל או לא... אבל אם היישוב מוזכר בנביא, התשובה מיידית, הוא יודע שזה יישוב בשטחי ארץ הקודש.

"ולכן, כל השיחה עם מרן היא עניינית ורצינית מאוד. צריך להתכונן מראש מה לומר ואיך לומר, זה סוג אחר לגמרי של שיחה.

"אפילו כשאני רוצה לבקש ממרן שליט"א ברכה על עניין כזה או אחר, או להתייעץ אתו בקצרה בסוגיה שאני צריך לקבל בה החלטה, קודם כל מדברים בלימוד, סוגרים ומסיימים את כל העניינים הנוגעים ללימוד, ורק בשניה האחרונה, כשאני כבר מקפל את הדפים ומרן מעתיק את עיניו מהדפים שלי אל הגמרא שלו, זאת השניה שבה אפשר לתפוס את תשומת לבו ולבקש את עצתו וברכתו..."

שלוש תשובות לשאלה

"הכל יודעים שמרן הגר"ח קנייבסקי הוא גאון הדור", אומר הרב טיגר, "הגאונות שלו היא לשם דבר, כבר עשרות שנים שכולם יודעים שכל רז לא אניס ליה, הוא בקי בכל מכמני התורה, ויודע אותה ישר והפוך בעמקות מיוחדת ובבהירות מופלאה.

"כמו כן גלוי וידוע לכל, שמרן שליט"א הוא צדיק וקדוש, הפרישות שלו מענייני העולם הזה היא לשם דבר, האור המיוחד הנסוך על פניו נראה לעין כל.

"אבל למרן יש עוד נקודה, שגם בה הוא אחד ומיוחד בדור: טוב לב אינסופי! יש לו רחמים על כל נברא, והלב שלו מלא באהבה לכל יהודי באופן שקשה לתאר. זאת הסיבה שלמרות הכמיהה העזה שלו לתורה, הוא מוכן להפסיק מהלימוד ולהשיב לשואליו דבר. מבחינתו מדובר בהקרבה עצומה, הוא לא יכול לוותר על רגע אחד במחיצת הגמרא, אבל כשיהודים רוצים לקבל עצה או ברכה, אין ברירה, הלב הטוב שלו לא נותן לו להשיב את פניהם ריקם..."

"ואכן, מידה מיוחדת היתה בו ברבינו שליט"א, עד השנים האחרונות ממש, ובמשך עשרות שנים, הוא היה משיב תשובה בכתב לכל מי ששלח לו שאלה. ממש לכל אחד, על כל שאלה ושאלה! לפעמים הגיעו אליו מכתבים עם 30 שאלות, הוא היה עובר על הכל ומשיב על כל אחת מהן, וזה היה במשך שנים, עוד כשאביו הסטייפלער

**"פתרת לי פליאה גדולה מאוד",
אמר לי הגר"י צביון, 'מקודם
ראיתי את מורי חמי יורד למטה,
יוצא לרחוב ומחפש מישהו.
זה היה מאוד מוזר, ממתי הרב
מחפש אנשים ברחוב??? עכשיו
אני מבין שהוא פשוט רץ אחר כך
כשראה ששכחת את הבקבוק'..."**

"פתרת לי פליאה גדולה מאוד", אמר לי הגר"י צביון, 'מקודם ראיתי את מורי חמי יורד למטה, יוצא לרחוב ומחפש מישהו. זה היה מאוד מוזר, ממתי הרב מחפש אנשים ברחוב??? עכשיו אני מבין שהוא פשוט רץ אחר כך כשראה ששכחת את הבקבוק'..."

"ואכן" משלים הרב טיגר את המעשה, "כשעליתי לבית הרב הוא מיד קידם את פני ואמר לי: 'איפה היית? חיפשת אותך, רחמנות על הילד שנשאר בלי הבקבוק'..."

"הוא לא דיבר על השבת אבדה, הוא לא נכנס לשאלה אם הוא מחויב בהשבה או לא, ואם יש לזה דין אבדה, זה פשוט עניין של רחמנות לפני הכל. גם מי שהוא 'זקן ואינה לפי כבודו', אינו פטור מהצורך לרחם על הזולת..."

השעון שלהם והשעון שלנו...

"עוד מעשה דומה במקצת, אירע כשפעם אמר לי מרן להגיע אליו בשעה מסוימת, כמדומני שהיה בשעה 3:00 אחה"צ, זאת השעה שבה אמור מרן להיות כבר אחרי מנוחת הצהרים הקצרה שלו, ולקום לעוד שעות ארוכות של עמל ויגיעה בתורה הקדושה. הוא גם אמר לי שאם הדלת תהיה סגורה, שלא אהסס להקיש עליה עד שהרבנית תפתח לי ותכניס אותי פנימה.

"באי ביתו של מרן יודעים שהוא לא מחליף את השעון שלו מחורף לקיץ וכדו'. מבחינתו יש רק שעון אחד, מה שאנחנו מכנים 'שעון

הקדוש היה חי, כבר היה הגר"ח מקבל מכתבי שאלות ומשיב עליהן. "שאלתי את מרן שליט"א בכמה הזדמנויות, מה הסוד של ההנהגה הייחודית הזאת, למה הוא טורח להשיב על כל שאלה? "הרי אין בעולם דבר יקר יותר לבעליו, ממה שהזמן יקר לרבינו שליט"א, ואם כן למה הוא הסכים 'לבזבז' מזמנו על שאלות שכתבו אנשים מכל העולם?"

"קיבלתי ממרן שליט"א שלוש תשובות שונות לשאלתי, ומכל אחת מהן אפשר ללמוד הרבה: פעם אחת השיב לי מרן, שהוא עונה לשאלות כי זה ממריץ אנשים ללמוד ולהתאמץ, ולכן שווה לו לבזבז מעט מזמנו, כדי שאחרים ישקיעו יותר מזמנם בלימוד.

"פעם אחרת השיב לי מרן ביתר פירוט ואמר לי, שמאחר והוא אינו נושא במשרה תורנית, הוא לא מלמד בישיבה או בכלל ובעצם לא עשה פעולות להעמדת תלמידים, לכן הוא מקיים את 'והעמידו תלמידים הרבה' בכתיבת הספרים שלו ובמענה לשואלים, ממילא זה לא בזבז זמן אלא קיום מצוות 'ושננתם', כמו שאב מחויב לבטל מתלמודו כדי ללמד את בנו והרב את תלמידו.

"התשובה השלישית שקיבלתי ממרן, והיא בעצם התשובה הראשונה היתה: רחמנות! אנשים כתבו מכתב ומחכים לתשובה, אי אפשר לאכזב אותם..."

"מעניין לומר שאת שתי התשובות הראשונות שמעתי ממנו רק פעמים בודדות. אבל את התשובה השלישית - 'רחמנות', שמעתי ממנו פעמים רבות, וגם כשהוא אמר לי את הטעמים האחרים הוא הצמיד להם גם את הסיבה של 'רחמנות'... זה מגיע מטוב לב!

"ובאמת רואים את זה לא רק במכתבים אלא בכל דבר, כל מה שקשור לחסד, מרן שליט"א עושה אותו בשמחה ובלי היסוס.

"וכבר היה מעשה, שפעם אחת ירד מרן לחפש אותי ברחוב. היה זה כשהילדים שלי היו קטנים, ולא פעם הייתי מביא אותם איתי לבית מרן, הם היו בעגלה ואני הראיתי לו את ההערות שלי. לא פעם שכחתי שם על השולחן את הבקבוק או המוצץ וכדו'. רבינו אף אמר לי בדרך צחות, שאני כבר יש לי חזקה לשכוח אצלו את הבקבוקים של התינוקות, ולכן אני צריך לשים יותר לב..."

"פעם אחת הייתי אצל מרן עם אחד הילדים, ולאחר מכן יצאתי לעשות כמה סידורים בבני ברק, ובעודי מסתובב בבני ברק, נזכרתי שהשארתי את הבקבוק של הילד בבית הרב. מיהרתי לחזור חזרה, ואני פוגש שם מתחת לבית את חתנו של מרן, הגאון רבי יהושע צביון, ששאל לשם מה הגעתי, וסיפרתי לו ששכחתי את הבקבוק..."

המשך בעמוד 27

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

קצין רוסי אחד, לקח אותי אל אחד הבתים במקום, ששימש כמאפיית לחם ועוגות, ואמר לי להיכנס ולדרוש שיתנו לנו דברי מאפה. נכנסתי אל המאפיה, אבל המנהלים טענו שהכל נגמר... מששמע הרוסי כך, נכנס בעצמו למאפיה, התחיל לחפש, ומצא ארגזים מלאים של לחם טרי ועוגות. הוא הבין שהמנהלים שיקרו...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: עם ישראל - בני המלכים המרוממים משאר בני האדם

"וְשָׁמְתִי פֶדֶת בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמֶּךָ" (שמות ח', י"ט)

הרבי מקלויזנבורג זצ"ל, בהיותו בעיצומם של ימי השואה הנוראים, אמר לסובבים אותו שהתעוררה אצלו שאלה: כיצד אפשר לברך ברכת 'אשר בחר בנו?' האם בעקבות הצרות שהעם היהודי עובר, כשהכל מתעללים בו בצורה השפלה ביותר, אפשר לומר שהקב"ה בחר בנו?

"אבל", המשיך הרבי ואמר, "תרצתי לעצמי את השאלה הזו כמין חומר. כשאני רואה מה הגויים מסוגלים לעשות, ומה אנחנו לא מסוגלים לעשות, פורצת הברכה מפי יותר בכוונה..."

אחת הראיות ל'אשר בחר בנו', היא המעשה הבא שהתרחש עם ר' חיים צבי סלומון בשלהי מלחמת העולם השנייה, וכך הוא מספר:

ביום השחרור האחרון, באחרון של פסח תש"ה, נכנסו קצינים אמריקנים, רוסים ובריטים למחנה שבו הייתי, והודיעו שאנחנו משוחררים. האנשים לא ידעו מה לעשות עם עצמם, אבל הדבר הראשון שהיה צריך לעשות, היה להשיג מעט אוכל.

קצין רוסי אחד לקח אותי אל אחד הבתים במקום, ששימש כמאפיית לחם ועוגות, ואמר לי להיכנס ולדרוש שיתנו לנו דברי מאפה.

נכנסתי אל המאפיה, אבל המנהלים טענו שהכל נגמר... מששמע הרוסי כך, נכנס בעצמו למאפיה, התחיל לחפש, ומצא ארגזים מלאים בלחם טרי ועוגות.

הוא הבין שהמנהלים שיקרו, הוציא את כולם החוצה, העמידם ליד אחד הקירות, מסר את האקדח שלו לחיים צבי, ואמר לו: "הם שיקרו אותך, נכון? אם כן הנה, קח את האקדח שלי ושים לכל אחד יריה בראש!".

אבל היהודי שלנו, בן למלך מלכי המלכים, מסרב. להפתעת הקצין הרוסי, שהיה בטוח שהבחור ימלא את ההוראה באופן מידי, ויירה בשונאיו למוות, אמר תלמיד ישיבת סעקלהיד:

"מעולם לא החזקתי את כלי המשחית הזה בידי, ולמרות שאני בטוח שקרוביהם של האנשים הללו מן המאפיה, שיתפו פעולה עם הנאצים שהרגו את כל קרובי, לא אשלח בהם יד!".

כך נראה יהודי, בן לעם הנבחר: נותנים לו אקדח ביד, מאפשרים לו להרוג את אויביו, והוא טוען: 'אינני מסוגל!'...

כדאי להזכיר כאן את ה'אור החיים' בתחילת פרשת ראה, על הפסוק: "ונתן לך רחמים ורחמך" (דברים יג, יח), שישנם ישמעאלים שיש להם "חשק גדול בשעה שהורגים אדם, ונכרתה מהם שורש הרחמים והיו לאכזר", ואילו אצל היהודים, עד שמשיגים תליין...

עם ישראל בני מלכים הם, מרוממים משאר בני האדם.

'בני מלכים' הוא מושג המכניס את האדם המתעטר בו לעולמות אחרים, שאינם מצויים במושגיו של אדם פשוט. בני מלכים ונימוסייהם, הנהגותיהם ותכונותיהם, נגזרים מעצם היותם בני מלכים.

מעשה שהיה לפני שנים רבות, באחת ממדינות אירופה, במלך גדול שהיה לו בן, וכמי שעתידי היה לעלות על כס אביו, ביקש המלך להכשירו לתפקיד המלוכה.

מה עשה? - פרסם מכרז על רצונו לשכור יועץ לבן המלך, שייעץ לו בכל ענייניו ודרכיו, ויקדם אותו ככל שניתן לתפקיד הרם והנכבד, שהוא עתיד ליטול על עצמו ברבות הימים.

אחד האנשים שהציעו את עצמם לתפקיד היועץ, נשא חן בעיני המלך, במיוחד לאחר שאמר שהוא מתמחה בשלושה תחומים שבהם יהיה באפשרותו לייעץ נכבדות לבן המלך:

התחום הראשון הוא ענף הסוסים, השני - ענף היהלומים, והשלישי - "אני מבין גם בבני אדם ותכונותיהם האישיות", העיד היועץ על עצמו.

הדברים היכו את בן המלך בתדהמה עצומה. הוא חזר אל היועץ, ושאלו מהיכן ידע שהוא אינו בנם של המלך והמלכה, וכי נביא הוא? השיב לו היועץ: "לא נביא ולא בן נביא אנוכי, אבל יש לי אליך שאלה..."

של היועץ. משביקש לחזור שוב על הדברים, אמר לו היועץ כדברים הנ"ל, והודיעו בצורה חד-משמעית שהוא אינו בן מלך, ואם אינו מאמין לו - שילך וישאל את אביו, ויוכח שהדברים אמת. בן-המלך נתקף בסערת נפש גדולה, ולא עמדה בפניו ברירה אחרת, אלא לשאול על כך את אביו פנים בפנים.

והנה, לגודל התדהמה, אישר המלך לבנו את הדברים, והודה בפניו שהוא אכן אסופי, וכיון שהמלך והמלכה לא זכו להוליד ילדים, אספו אותו בהיחבא מן השוק, והביאוהו אל הארמון, על מנת להצמיח ממנו יורש למלוכה.

הדברים היכו את בן המלך בתדהמה עצומה. הוא חזר אל היועץ, ושאלו מהיכן ידע שהוא אינו בנם של המלך והמלכה, וכי נביא הוא? השיב לו היועץ: "לא נביא ולא בן נביא אנוכי, אבל יש לי אליך שאלה קטנה; האם בן מלך ייתן למי שהצילו ממוות לחיים, ואף הציל את ממונו - סכום כסף כה מזערי כמו שטר הכסף הקטן שנתת לי?! האם זוהי תשורה המתאימה לבן מלך?!"

"הרי מי שהצילך ממש ממוות ומנע ממך איבוד ממונו, היה זכאי לקבלת מתנה בסדר גודל הרבה יותר גדול מאשר אותו שטר כסף עלוב!"

"כשראיתי את עליבותך, ואת המתנה הקטנה שנתת לי, הבינותי ונתון אל לבי שתכונות שכאלה אינן מתאימות כלל לבן מלך, ולכן לא יתכן שנולדת בארמון המלוכה, אלא הנך אסופי שהמלך אספו לביתו!" - - -

מוסר ההשכל שיש לנו ללמוד מסיפור זה הוא, שגם לבני מלכים כמונו, לא מתאים להתעסק בזוטות! כי מי שמתעסק בדברים פעוטים וחסרי ערך, לא יוכל להתעטר בתואר הרם והנישא של 'בני מלכים'.

בני מלכים הם אלו המתעסקים בדברים העומדים ברומו של עולם - תורה, תפילה, מצוות ומעשים טובים. רק בכך ניכר עלינו, כי בחר ה' בנו ורוממנו מכל לשון.

(מתוך הגדה של פסח חשוקי חמד)

האיש התקבל למבחן, והחל לכוון ולנווט את דרכו של בן המלך, ששאב ממנו תועלת מרובה.

והנה, יום אחד התקיימה בשוק המרכזי מכירת סוסים אצילים, המתאימים במיוחד לבני מלכים ורוזנים. כיון שגם בן המלך ביקש לרכוש לעצמו סוס שכזה, לקח עמו את היועץ - שהעיד על עצמו כמומחה לענייני סוסים - אל השוק, כדי שיעץ לו איזה סוס לרכוש לעצמו.

אחד המוכרים ניגש לבן המלך, והציע לו סוס שעשה רושם שהוא מגזע מעולה, ועל פניו, התאים מאד להוד מעלתו, שעתיד לירש את המלוכה.

אבל, משביקש בן המלך את חוות הדעת של יועצו, התרה בו זה שלא יעז לקנות את הסוס המדובר, "כי רואה אני בו שהוא קם על רוכביו והורגם!"

הזדעזע בן המלך למשמע הדברים, וביקש לבחון את אמיתותם. הוא ביקש מהמוכר לעלות על הסוס ולהדגים לפניו את ביצועיו. המוכר ממלא אחר הבקשה, עולה על הסוס, ומתחיל לדהור עמו ברחבה שלפני דוכן המכירה. בסיום ה'מסלול', החל הסוס לבצע קפיצות מוזרות ורץ במהירות מטורפת, עד שהרוכב נפל מן הסוס, ונרמס תחת רגליו.

בן המלך התרגש מאד לנוכח המראה, עכשיו הוא כבר ידע בוודאות שהיועץ שלו הינו איש מוכשר, והתמחותו אמיתית. ביקש בן המלך להודות ליועצו על הצלתו ממוות לחיים, הוציא מכיסו שטר כסף קטן ומסר לו.

לאחר כמה ימים התקיימה מכירת יהלומים גדולה, ובן המלך ביקש שוב את עזרת יועצו בבחירת יהלום שיהלום את מעמדו הרם. הם מגיעים למקום שבו התקיימה המכירה, היועץ מעיף מבט ביהלומים הפרוסים על השולחנות, ובו ברגע מזהיר את בן המלך שלא יקנה מכאן ולו יהלום אחד, "כי לא מדובר ביהלומים אמיתיים, אלא ביהלומי זכוכית!"

משהתבקש להוכיח את אמיתות דבריו, ביצע היועץ כמה בדיקות הידועות באמינותן, ועל אתר התברר שאכן מדובר ביהלומים מזויפים, שערכם אינו עולה על כמה פרוטות, כשוויה של זכוכית.

היתה זו ההזדמנות השניה שניתנה לבן המלך, לעמוד על חכמתו של היועץ. גם הפעם הוא הוציא שטר כסף קטן, ומסרו לידי היועץ. והנה, בשובם לבית המלוכה, פנה בן המלך ליועצו, ואמר לו: "אני רואה שבתחומים שבהם הצהרת מראש שהנך מתמחה בהם, אכן אפשר לראות את מומחיותך הגדולה. ובכן, ברצוני לשאול אותך גם בקשר לתחום השלישי שעליו הצהרת, ואמרת שהנך מכיר היטב בתכונות בני אדם; האם תוכל לומר לי, יועצי הנכבד, כיצד הנך מאבחן אותי, ומה הן תכונותי?"

ויהי כשמוע היועץ את השאלה, הוא מתקרב אל אזניו של בן המלך, ולוחש לו באזניו לאמור:

"אם אתה חושב שהנך בן מלך, אין לי אלא לבשר לך שטעות מרה בידך! הנך אסופי שנולד ברחוב, והמלך אספו לביתו וגידלו!"

לא האמין בן המלך למשמע אזניו, ולא האמין שהדברים יצאו מפיו

השעה התאחרה, ולפתע הבחין על הרצפה בחבל שחור וארוך. בחשיכה ששררה במקום שלא היה מואר באור החשמל, לא הצליח לראות יותר מכך. נטל, אפוא, את החבל, קשר עצמו ועמד להתפלל. כשסיים את תפילתו והוריד את החגורה, הבחין לפתע כי החבל מתפתל בידיו, ועוד רגע התברר לו כי אין זה 'חבל' תמים, אלא נחש שחור שהתפתל במהירות על הרצפה...

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א, על החיות שפוחדות מצלם האלוקים יותר מבני אדם

"והפליתי ביום ההוא את ארץ גושן" (שמות ח', י"ח)

בשעה שהחיות האימתניות הסתובבו ברחבי מצרים, חרצו את שיניהן כלפי המצרים וטרפום, הן לא נגעו בעם ישראל לרעה, ככתוב: "והפליתי ביום ההוא את ארץ גושן אשר עמי עמד עליה, לבלתי היות שם ערוב" (שמות ח', יח). או אז התגלה לעיני כל, כי לא הערוד ממיית אלא החטא ממיית, חיה רעה אינה אמורה להרוג מטבעה, אלא רק ממלאת היא את רצון ה' להיפרע מהחוטאים, ומי ששומר מצוה לא ידע רע!

ה'שבט מוסר', הלא הוא רבי אליהו הכהן, שחי לפני למעלה משלוש מאות שנה, היה אדם קדוש וצדיק, והחיד"א מעיד עליו שהצליח להחזיר, באמצעות שיחה אחת שמסר, אדם שהיה בשפל המדרגה מבחינה רוחנית. אחד מן הספרים שחיבר הוא הספר 'אזור אליהו', אשר כולו מיוסד על דברי חז"ל שהורו (שבת י' ע"א), כי יהודי צריך לעשות הכנה רוחנית לפני התפילה, כמו שנאמר: "היכון לקראת אלקיך ישראל", ועליו לחגור בחגורה בעמדו לתפילה. בספר זה, הנקרא על שם מה שכתוב על אליהו הנביא: "ואזור עור אזור במתניו", ישנו ליקוט ממדרשים וממאמרי חז"ל וצדיקים עד דורו של ה'שבט מוסר' בענין חגירה בתפילה.

על הטעם לכך שבחר דוקא בענין זה, מביא רבי חיים פלאגי זצ"ל מעשה מופלא: פעם ארע ל'שבט מוסר' שביקש לעמוד לתפילת מנחה, וחיפש לחגור את חגורתו אך לא מצאה. השעה התאחרה, ולפתע הבחין על הרצפה בחבל שחור וארוך. בחשיכה ששררה במקום, שלא היה מואר באור החשמל, לא הצליח לראות יותר מכך. נטל, אפוא, את החבל, קשר עצמו ועמד להתפלל. כשסיים את תפילתו והוריד את החגורה, הבחין לפתע כי החבל מתפתל בידיו, ועוד רגע התברר לו כי אין זה 'חבל' תמים, אלא נחש שחור שהתפתל במהירות על הרצפה, זחל החוצה ויצא מהבית. ברגע הראשון אחזה ברבי אליהו חרדה עצומה, ולרגל נס זה כתב את ספרו בענין חגירת חגורה בשעת התפילה. בהזדמנות כלשהי סיפר הרבי מקוצק זצ"ל מעשה זה לתלמידיו,

ולאחריו אמר: "עצם העובדה שה'שבט מוסר' לא ניזוק על ידי הנחש אינה פלא כלל, שהרי חז"ל קבעו (חולין ה' ע"ב): 'אדם ובהמה תושיע ה' - אין חיה רעה שולטת על האדם אלא אם כן הוא נדמה לה כבהמה".

כלל קבע הקב"ה בעולמו: "ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ" (בראשית ט' ב), בכל החיות המזיקות והטורפות, יהיה טבוע פחד סמוי שלא להזיק לאדם, אלא שבכל זאת חיות רעות מזיקות לאדם כאשר הוא נדמה להם כבהמה... והכלל הוא, שיהודי השומר עצמו כפי שהתורה מצוה אותו ומקפיד ללמוד תורה, לקיים את מצוות ה' ולשמור את כל המוטל עליו לשמור - פוחדות החיות מצלם האלוקים שבו יותר מבני אדם! כשהן מבחינות באדם קדוש השומר על עצמו בקדושה ובטהרה, הן מפחדות ממנו אימת מוות! אך ברגע שבו אדם חוטא ר"ל, הוא הופך לבהמה, ומאחר שהארי אינו מפחד מבהמה, ואף הזאב והנחש אינם חוששים ממנה, שולטת באדם החיה הרעה.

ואמנם כך ארע ל'אור החיים' הקדוש. נכספה וגם כלתה נפשו לנסוע לארץ ישראל ולהשתקע בה. לא היו לו אמצעים כספיים, לפיכך עשה את דרכו רגלית ממרוקו לכוון ארץ ישראל במשך ימים ולילות ארוכים.

תכין עצמך לכבוד שבת

קבל את 'גיליון 'לקראת שבת' שכבש את העולם היהודי
אצלך בתיבת המייל לפני כולם כל יום חמישי

סיפורים ופנינים מרתקים מחייהם של רבותינו הקדושים

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

כשרבי אברהם ארלנגר היה לומד, הוא היה צולל אל תוך הסוגיא. בתוך זמן קצר הוא היה מתחיל 'לדלוק' - תבערה פנימית היתה נדלקת בתוכו, והוא היה לומד בקולות וברקים, כשהוא חי את הסוגיא, צועק את הטענות של הצדדים מנהמת לבו. לפתע הוא שומע שמישהו מהשכנים קורא לו מהחלון שיהיה בשקט...

שיחה מרתקת נוספת עם הרה"ג ר' מיכאל גבאי, על רבו הגאון רבי אברהם ארלנגר זצ"ל, מראשי ישיבת 'קול תורה' ובעל מחבר ספרי 'ברכת אברהם'

אליעזר (לייזר) רוט

"הוא מִשֵּׁה וְאֶהְרֵן" (שמות ו', כ"ז)

וברש"י: "הם בשליחותם ובצדקתם מתחילה ועד סוף" (מגילה יא)

מספרים, שפעם ביקשו מאחד מתלמידי הגאון מווילנא, לספר איזה מעשה או עובדה מרבו הגאון, קדוש ישראל. השיב התלמיד על אתר: "איזה סיפור תרצו לשמוע? את הסיפור הקצר או הסיפור הארוך???"

תמחו האנשים לפשר דבריו, והוא הסביר את עצמו: "אתם יודעים מה? אני אספר לכם את הגרסה הקצרה וגם את הגרסה הארוכה..."

"ובכן, הסיפור הקצר הוא כזה: 'הגאון מווילנא ישב ולמד!'"...

ומה הסיפור הארוך???

"... הסיפור הארוך הוא כדלקמן: "השיב התלמיד. "הגאון מווילנא ישב ולמד ולמד ולמד ולמד ולמד ולמד... וכן על זה הדרך, תוסיפו עוד אלף אלפי פעמים את המילה 'למד', ואז תגיעו לתחילתו של הסיפור..."

את הסיפור הזה אנו שומעים מפיו של הרה"ג ר' מיכאל גבאי, מתלמידיו הקרובים של הגאון רבי אברהם ארלנגר זצ"ל, בעל ה'ברכת אברהם' ומראשי ישיבת 'קול תורה'.

"זה בעצם סיפור חייו של מורינו ורבינו", אומר הרב גבאי, "הוא פשוט היה יושב ולומד יומם ולילה, וכל הסיפורים האחרים שמספרים אודותיו, אירעו רק ברגעים הקצרצרים של בין לבין, אבל עיקר מסכת חייו מורכבת פשוט משיבה על ידי הספרים, ויגיעה בלתי פוסקת בתורה.

"ובכל זאת, פטור בלא כלום אי אפשר, קיבצתי כמה עובדות ששמעתי ושראיתי בעיני, אבל אני רוצה לפתוח בסיפור אחד, שמאוד מאפיין את האישיות המיוחדת של רבינו זצ"ל:

"מעשה שהיה כך היה: בשבת אחת התיישב רבינו זצ"ל ללמוד בבית המדרש 'בריסק', בשעת בוקר מוקדמת מאוד, לפני תפילת שחרית. ישב רבינו ליד חלון פתוח לרווחה, שממנו נכנס אוויר נעים. על השולחן היתה מונחת גמרא גדולה, והוא החל ללמוד.

"כשרבי אברהם ארלנגר היה לומד, הוא היה צולל אל תוך הסוגיא ושוכח עולם ומלואו. בתוך זמן קצר הוא היה מתחיל 'לדלוק', תבערה פנימית היתה נדלקת בתוכו, והוא היה לומד בקולות וברקים, כשהוא

חי את הסוגיא, צועק את הטענות של הצדדים מנהמת לבו. לפתע הוא שומע שמישהו מהשכנים קורא לו מהחלון שיהיה בשקט. כששמע את גערת השכן, מיהר להשתתק, עבר ללמוד בצד פנימי יותר של בית המדרש, והקפיד שלא ללמוד מדי בקול, כדי שלא להיכשל חלילה בגזל שינה.

"אבל בכך לא נגמר הסיפור. בעשרת ימי תשובה של השנה הבאה, כתב רבי אברהם בכתב ידו כמה וכמה מודעות, שאותן הוא תלה בכל הבניינים הסמוכים, שמהם עלולה היתה לבקוע הקריאה הזו, המבקשת ממנו להפסיק את הלימוד בקול.

"במודעה הוא כתב דברי התנצלות, וביקש סליחה מהשכנים שאת מנוחתם הפריע, ואף חתם את שמו המלא, וביקש שאם יודעים על מי שמקפיד עליו, שיודיעו לו כדי שיוכל לפייס אותם..."

תקשור את השרוכים...

"דרכו של רבינו זצ"ל היתה לקרב את תלמידיו בצורה מיוחדת במינה", מוסיף הרב גבאי 'בלחט"א. "זכרני שפעם באתי לבקר אותו בחול המועד סוכות, כדי להקביל פני רבי ברגל. הוא חיך אלי ואמר לי 'חיכיתי לך שתבוא!'... אי אפשר לתאר את ההרגשה הטובה שהמשפט הקצר הזה גרם לי להרגיש.

"פעם אחרת הגעתי לתת לו משלוח מנות ביום הפורים, ועמי באו גם אשתי ובנותיי לבקר את הרבנית, כשנכנסתי החדר היה מלא באנשים, וראש הישיבה קיבל את פני בשמחה גדולה מאוד. אמרתי לו שגם

"שנה אחת ביום הפורים חיליתי את פניו, וביקשתי שאולי לכבוד פורים, יגלה לנו רבינו כיצד זכה שחיבורו הגדול 'ברכת אברהם' התקבל בכזו אהדה בעולם התורה... "ראש הישיבה צחק ואמר לי: 'אתה חושב שבגלל שעכשיו פורים אני אגלה לך את כל הסודות?'

"ומה אתה חושב שעשית???", שאל אותי ראש הישיבה, 'אתה חושב שהסכמת? לא ולא! אם הייתי מסכים ומאט את הקצב, שבוע לאחר מכן הם היו באים ומבקשים להאט עוד יותר... מללמוד ככה בכזה קצב איטי, לא גדלים בתורה!!!'.

"כמו כן עודד מאוד לחזרות, ומאוד שיבח את הלימוד ב'דרשו' וההשתתפות בחזרות, ובאחת הפעמים הוא אמר לי: 'אם אתה רוצה סגולה לזיכרון טוב, אני יכול לתת לך סגולה שלא אני המצאתי, אלא חז"ל הקדושים כתבו אותה בעצמם!

"כמובן שאני הטיתי אוזני כאפרכסת, וביקשתי לשמוע מה הסגולה. אמר לי ראש הישיבה זצ"ל שיש מדרש בשיר השירים, על הפסוק 'לריח שמניך טובים', אומר המדרש למה נמשלו דברי תורה לשמן? כי אם ייתן אדם קורטוב של מים בחבית של שמן, קורטוב שמן יוצא כנגדו, כך מי שהוא מלא בדברי חכמה והכניס דבר בטלה, דבר תורה יוצא כנגדו. כלומר, המים באים על חשבון השמן, ודברי בטלה באים על חשבון דברי תורה. מי שרוצה לזכור את מה שהוא לומד, שיימנע מלהכניס לראש שלו דברי בטלה!

"שנה אחת ביום הפורים חיליתי את פניו, וביקשתי שאולי לכבוד פורים, יגלה לנו רבינו כיצד זכה שחיבורו הגדול 'ברכת אברהם' התקבל בכזו אהדה בעולם התורה...

"ראש הישיבה צחק ואמר לי: 'אתה חושב שבגלל שעכשיו פורים אני אגלה לך את כל הסודות?', ולאחר מכן הפטיר שלוש מילים, שלא היה להן שום הקשר: 'מים אחרונים וואסר'.

"זה לא היה לפני ברכת המזון, והוא לא ביקש שביאו לו מים אחרונים, אני הרגשתי אז שהתשובה לשאלתי טמונה בשלוש המילים הללו. אולי זה בגלל הקפדה על טבילת עזרא שהוא היה מקפיד, וכתוב ב'ארחות יושר' שמי שמקפיד על זה, ספריו מתקבלים בכלל ישראל. אולי הוא התכוון לרמוז משהו אחר, איני יודע, אבל זו היתה התשובה שלו לשאלה ששאלתי..."

אשתי ובנותי נמצאות כאן בחדר השני, ובאו לבקר את הרבנית, הוא מיהר לקום ממקומו, יצא החוצה מהסלון ובירך את רעייתי ובנותי מכל הלב, כדי לתת את היחס המכבד, יחס של רב לתלמידיו אהוביו. 'בשלב כלשהו התחילו האורחים לדבר באידיש, ורק אני ישבתי שם בלי להבין מילה. ראש הישיבה מיד עצר אותם ואמר להם: 'יש כאן תלמיד שלי שאינו דובר את השפה, בואו נדבר בשפה שהוא מבין, כדי שגם הוא יוכל לקחת חלק בשיחה'...

"זכורני בכמה הזדמנויות, שהתלמידים היו ניגשים אליו אחרי השיעור, לשאול שאלות ולברר עניינים שהזכיר בשיעור. הוא השיב לשואלים בשמחה רבה, אבל גם היה שם לב לפרטים שונים. לא פעם הוא אמר לתלמיד שנפתחו שרוכי נעליו: 'תקשור את השרוכים, שלא תיפול חלילה!'

"ביתר שאת היה הדבר נכון בענייני לימוד. פעם סיפר לי ראש הישיבה בעצמו, על תלמיד ששאל אותו שאלה בגמרא, והשאלה היתה שאלה טובה. ראש הישיבה הרהר מעט, והשיב שאין לו תשובה מספקת לשאלה הזאת, זאת באמת קושיא שראוי להקשות...

"עברו ימים אחדים, ואותו תלמיד שב לראש הישיבה ושאל: 'אולי הראש ישיבה כבר מצא תשובה לשאלה שלי?'. ראש הישיבה השיב לו בשלילה, אבל משראה שהתלמיד מצטער מאוד לשמוע, הוא התעמק בעניין, חשב וחשב עד שעלה בלבו פשט נפלא, שהסביר את כל העניין ופתר את השאלה באופן מתקבל על הדעת.

"אמר לי ראש הישיבה, שעל זה נאמר: 'ומתלמידי יותר מכולם', בגלל אותו תלמיד 'מבקש' שכל כך רצה לקבל תשובה לשאלה שלו, 'התאמצתי והתייגעתי וחשבתי על תירוץ נפלא, אלמלא אותו תלמיד לא הייתי זוכה לחדש תירוץ כזה'...

"בהקשר לזה אני נזכר עכשיו, בסיפור ששמעתי מפיו של המוהל המפורסם חכם ששון, שמל את בני, וכשראה שראש הישיבה זצ"ל הוא הסנדק שאל אם אני מתלמידי, השבתי בחיוב ואמר לי חכם ששון שכשהוא עצמו רצה להתקבל לישיבת פוניבז', הגר"א ארלנגר סייע לו בכך, ואף העניק לו במתנה כמה חידושים שחידש על הדפים שעליהם עמד חכם ששון להיבחן, ואמר לו שיאמר אותם בשם עצמו, כדי להרשים את הבוחנים ולשפר את סיכויי להתקבל לישיבה..."

הסודות של פורים

"ראש הישיבה זצ"ל נוהג היה לדרבן את תלמידיו לשני דברים: ללמוד ולחזור. ללמוד ולחזור. הוא היה חסיד גדול של הספקים ושל חזרות.

"באחת ההזדמנויות הוא סיפר לי שלפני שנים רבות, כשהיה מוסר שיעור ב'קול תורה', היתה לבחורים טענה שהוא לומד בקצב מהיר מדי, והם לא מספיקים לעיין בסוגיא ולקנות אותה כראוי לפי דעתם. "התארגנו הבחורים ושלחו משלחת מצומצמת, בראשותו של הבחור החשוב ביותר מביניהם, שכיום הוא ראש ישיבה מפורסם בזכות עצמו, והם ביקשו מראש הישיבה זצ"ל שיאט מעט את הקצב, כדי שהם יספיקו ללמוד בצורה טובה, ושירגישו שהם אכן קנו את הסוגיא כראוי..."

בהיותי צעיר כבן שמונה עשרה, אבי היה חולה לב במצב קשה. הרופאים אמרו שמבחינתם אין מה לעשות. צריכים להחליף לו לב, אבל אי אפשר. נשאר רק להתפלל. מה עושים? אחי לקח אותו לצדיקים לקבל ברכות. נכנס איתו לצדיק אחד, והוא הורה לאבי...

הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א על "ושמתי פדות", וההבדל בין ישראל לעמים

"ושמתי פדות בין עמי ובין עמך" (שמות ח', י"ט)

ובאר זאת כדרכו במשל: גביר אחד עשה חתונה לבנו, והנחה את משרתיו שליוס הראשון משבעת ימי המשתה, יש להזמין את בני המשפחה בלבד. ביום השני את בעלי המלאכה, בשלישי את בעלי העסקים, ברביעי את תלמידי החכמים וכך הלאה, כך שבשבעת ימי המשתה תזמון כל האוכלוסיה. אבל יש להקפיד שלא יבוא אנשים פעמיים!

ביום הרביעי, רואה אחד המשרתים אדם שכבר בא ביום הראשון. ניגש אליו ואמר לו: "כבר היית ביום הראשון!". ענה לו האורח: "אני הוזמנתי פעמיים". "הכיצד?". "שאל המשרת. "ביום הראשון באתי מצד בני המשפחה, והיום אני מוזמן מצד השנוררים..."

וכך - אומר המגיד מדובנא - היה עם הכינים. במכת הכינים באו הכינים מצד עצמן, ואילו במכת ערוב באו פעם נוספת, בין שאר החיות.

פרעה תמה: "סליחה, מה אתן עושות כאן? הלא כבר הייתן כאן!". עונות הכינים: "אז, באנו מצד עצמנו, ועכשיו אנחנו מחותנים מצד הערוב..."

ושמתי פדות...

לצערנו הרב, בדור האחרון יש אופנה חדשה של 'סגולות', שבגללן מתערערת שמירת המצוות כראוי. עיקר היהדות היא שמירת התורה והמצוות, והאמונה בשכר ועונש.

חז"ל מספרים, שבמכת ערוב כל המצרים הסתתרו בתוך בתיהם מאחורי מנעול ובריח, כי משה רבינו הרי אמר "ומלאו בתי מצרים", והם פחדו. נצייר לעצמנו את פרעה יושב בביתו, רועד מפחד, ולפתע נשמעת דפיקה בדלת. הוא אומר לבנו בלחש: "לך תסתכל מי זה ותאמר לי, אבל אל תפתח את הדלת!".

בנו מסתכל ורואה פיל... כמובן שלא פתח את הדלת. אלא שהקדוש ברוך הוא לא צריך שפרעה יפתח לו דלתות. הקדוש ברוך הוא הוא אדון על כל העולם. ישנה חיה הנקראת 'סילונית' ולה זרועות ארוכות. היא עלתה מהמים ליבשה ובאה למצרים, שברה את גגות הבתים, שלחה את זרועה ופתחה את הדלתות והפיל נכנס... אבל הוא לא בא לבד, הוא הסתיר את כל מי שהיה מאחוריו: נמרים, נחשים, פרות וחמורים, שימפנזות, דובים, חיפושיות, לטאות ועוד ועוד. כולם נכנסו פנימה... (ספר הישר - סיפורים).

אין ספק שפרעה לא הרגיש בנוח בחברתם... כמויות האוכל שצורכת חבורה כזאת במשך שבוע הן עצומות. הם טרפו את כל האוכל שנמצא, וגם השאירו אחריהן כמויות לכלוך אדירות. מיד כשראה פרעה את כל החיות - ברח לתוך הסלון המלכותי, אבל שם כבר המתינו לו הנחשים, מביטים בו בגובה העיניים... [הוא היה כמעט בגובה שלהם...]

פרעה ראה זאת וזינק בבהלה על אדן החלון, והנה לתדהמתו הוא רואה בנות יהודיות משחקות ברחוב בחבל [הוא ידע שהן יהודיות מפני שהיו לבושות בצניעות], סביבן אריות ונמרים והן אינן מפחדות... - "איך זה יתכן?", מתפלץ פרעה, "מה קורה פה?". כך זה כשישנה השגחה פרטית: "ושמתי פדות בין עמי ובין עמך" (שמות ח', י"ט)

גם הכינים הגיעו במכת ערוב

בין שאר החיות שהגיעו לשם היו גם הכינים. על כתוב בתהילים (קה, לא): "אמר ויבוא ערוב כנים בכל גבולם" הקשה המגיד מדובנא, שהרי בתורה כתוב שהכינים קדמו לערוב ומדוע בתהילים כתוב להיפך?

אבל אם למשל יאמרו לו להביא עין של לטאה מדרום אפריקה, דווקא לטאה שנולדה שלישית, ולערבב את העין במיץ צפרדעים מדרום אמריקה, ולהמתין שלושה חדשים ואחר כך למרוח את התערובת... זה באמת נשמע סגולה שעובדת!

שתשמור", וזו לשונו: "בעושה אותה משום מצוה, רשאי לחשוב שבשכר המצוה ישמרהו ה', אבל העושה רק לכוונת שימור - אין לו שמירה אלא סכין בעיניו".

כשראיתי זאת הזדעזעתי עד עמקי נשמת! אנחנו חשבנו שהמזוזה שומרת ושמנו אותה למראשותיו של אבי החולה, והנה מתברר ששימוש כזה הוא חס ושלום ובבחינת "סכין היא בעיניו!"

ניגשתי לגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצוק"ל, וסיפרתי לו את הסיפור. הראיתי לו את דברי הש"ך וגליון המהרש"א, ושאלתי מה דעתו בענין.

אמר לי: "ודאי שזה כך, ולא עוד אלא שיסוד זה מצינו כבר באחד מן הראשונים, ה'אור זרוע'".

"כי הנה איתא בגמרא (מגילה כד, ב): 'העושה תפילתו [תפלין שלו] עגולה - סכנה ואין בה מצוה'. ומהי הסכנה שבדבר? פרש רש"י ז"ל: 'סכנה - שלא תכנס בראשו' - אם יקבל מכה, התפלין עלולות לחדור לתוך ראשו, וזו סכנה גדולה.

"אבל ה'אור זרוע' פרש אחרת את ענין הסכנה כאן, שכשאדם משתמש בשמות הקדושים לא במקום מצוה - זו סכנה! וכיון שתפלין עגולות אינן מצוה ויש בהן שמות קדושים - ממילא זוהי סכנה!"

חושבים שאם לא יועיל לא יזיק. בהחלט עלול להזיק, ה' ישמרנו!
(לקט מתוך הגדה של פסח 'ומתוק האור')

כאשר עושים מהיהדות מיסטיקה וסגולות - זו לא היהדות. אין זו דעת התורה כפי שקיבלנו מרבתינו.

סיפר לי אברך שהיה אצל הגאון רבי נסים קרליץ זצוק"ל, ואמר לו שהוא רוצה לעשות שילוח הקן כי זו סגולה לבנים למי שחשון ילדים.

הניף הרב את ידיו, ואמר: "סגולה?!... הלא זאת מצוה!". הרב דב יפה זצוק"ל אמר פעם, שהסגולה הכי גדולה והכי יעילה מכל הסגולות שבעולם - היא "והייתם לי סגולה", היינו לקיים את המצוות.

וכיום המצב שונה. אם יש לאדם בעיה כלשהי, ויאמרו לו שכסגולה לפתרון הבעיה עליו לקיים מצוה מסויימת, הוא לא יגלה התלהבות מיוחדת. אבל אם למשל יאמרו לו להביא עין של לטאה מדרום אפריקה, דווקא לטאה שנולדה שלישית, ולערבב את העין במיץ צפרדעים מדרום אמריקה, ולהמתין שלושה חדשים ואחר כך למרוח את התערובת... זה באמת נשמע סגולה שעובדת! אנו, האמונים על קיום התורה ושמירת מצוותיה, צריכים לדעת שאין לך סגולה גדולה יותר מקיום המצוות כהלכתן!

ישנם כאלו הפונים ל'באבות', 'פועלי ישועות' למיניהם, מתוך מחשבה ש"אם לא יועיל לא יזיק"... וזו טעות!

בהיותי צעיר כבן שמונה עשרה, אבי היה חולה לב במצב קשה. הרופאים אמרו שמבחינתם אין מה לעשות. צריכים להחליף לו לב, אבל אי אפשר. נשאר רק להתפלל.

מה עושים?

אחי לקח אותנו לצדיקים לקבל ברכות. נכנס איתו לצדיק אחד, והוא הורה לאבי שיקח ספר רזיאל המלאך וישים בכיס, וגם מזוזה כשרה יכניס לכיס, ושני הדברים יחד ישמרו עליו, וכך אבי עשה.

בינתיים החמיר מצבו, וכששכב בשעותיו האחרונות, אנחנו - ילדיו המסורים - לקחנו את אותה מזוזה כשרה והנחנו אותה ליד הכרית שלמראשותיו, שתשמור עליו..

עברו שנים, ויום אחד, בעת שלמדנו ב'כולל' הלכות מזוזה, הגעתי להלכה בשולחן ערוך (יורה דעה רפט, ב) האומרת כי "מקום קביעתה [של המזוזה], תוך חלל של פתח, בטפח הסמוך לחוץ".

וכתב הש"ך שם (סעיף קטן ב) שני טעמים לכך: א. כדי שיפגע במזוזה מייד כשהוא בא מהרחוב. ב. כדי שתשמור המזוזה לכל הבית שבפנים מהמזיקים. כלומר, אם ישים את המזוזה ליד הדלת, הרי שאת עובי הפתח המזוזה לא תשמור.

וב'גליון מהרש"א' לרבי שלמה איגר הוסיף על דברי הש"ך - "כדי

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

פעם ניהלתי שיחה עם יהודי אחד, ממתפללי בית הכנסת שלנו בשבת. אינני יודע כמה היה מקפיד על קיום מצוות, אבל, כיפה חבש לראשו. בין היתר עלתה השאלה, האם יש אדם מושלם בעולם. אמר האיש בביטחון: "יש ויש! אני מכיר אחד כזה! כליל השלמות!". נסתקרנתי עד מאד, אבל האיש לא הניח לי להמתין יותר מדי... "האיש הוא אני!". אמר. "אין בי שום היסרון!". נדהמתי...

רב העיר כרמיאל, הגאון רבי אברהם מרגליות שליט"א, על הדרך לחזרה בתשובה

"ד' הצדיק ואני ועמי הרשעים" (שמות ט', כ"ז)

הפסוק בשיר השירים [ב ז, ג ה] אומר: "השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה אם תעירו אם תעוררו את האהבה עד שתחפץ".

אומר הרמב"ן, כאשר מתעוררים אצל האדם חשק, רצון וערגה לקיום תורה ומצוות, אל ישאיר את התחושות הללו ערטילאיות, כמחשבה טובה גרידא ותו לא. אלא, עליו לנסות לאצור ולשמור את ההתעוררות, לכבול אותה אל תוך כלי המעשה. שאם לא כן, היא תתנדף ותרד אל תהום הנשיה.

כולנו יודעים כמה מחשבות טובות עוברות בראשו של האדם במהלך חייו. מיליונים, ואולי אף יותר. מי מאיתנו אינו רוצה להיות טוב יותר? מי אינו רוצה להיות קרוב יותר לבורא יתברך? אבל, רובן ככולן מתמוססות בחלוף הזמן.

בא שלמה המלך בחכמתו ואומר: "אם תעירו ואם תעוררו את האהבה", אם התעוררה בקרבך מחשבת אהבת ה' יתברך, אם שמעת את בת הקול "אוי להם לבריות מעלבונה של תורה" [אבות ו ב], אם משהו זע בנימי הכינור הפנימי שבתוכך, אל תשאיר את הדבר כמות שהוא! קום מיד ועשה מעשה!

גמלה בלבך החלטה להשקיע יותר בלימוד תורה. השעה חמש וחצי אחרי הצהרים. אתה בודק ומוצא שבשעה שבע בערב מתקיים שיעור תורה בבית הכנסת הסמוך למקום מגוריך. טוב, אלך לשיעור בשעה שבע, ויהי מה!.

נפלא, כביר! תכנית מרשימה! אבל, הרי נותרו עד השיעור שעה וחצי. בפרק זמן ארוך זה ההתלהבות יכולה להתמוסס כליל. מה קורה בסוף? פתאום טלפון מחבר... הוא מזמין אותך לשיחת מרעים. יתכן שחשובה, ויתכן שכלל לא. בכל מקרה, ודאי שאין ערכה כערך לימוד תורה. אבל, זה נשמע מעניין ומושך. אתה אומר לעצמך: 'אלך עתה אל ידידי. שיעור יש גם מחר!'

סכנה גדולה אורבת לו לאדם זה. הרי היצר הרע יעשה הכל כדי שתכנית התיקון והשיקום שלו לא תעלה על הפס המעשי. דרכים

רבות ומגוונות לו, ולעולם אינו מתייאש! לכן העצה היעוצה היא: אזור כגבר חלצ'ך. מיד, בו במקום, כאשר סביבך רעש והמולה, קול מצהלות ילדים, גש לארון הספרים. חומש ודאי ברשותך. אולי משניות, ואולי אפילו גמרא. שב ולמד, אפילו חמש דקות, כך שהחלטה הנפלאה לא תישאר דבר מופשט שאין לו אחיזה בכלי המעשה. לאחר מכן יכול אתה לחזור ולהמשיך בשגרת חייך. אם כך תנהג, בשעה שבע אכן תגיע לבית המדרש כרצונך! המחשבה כבר נכנסה לנישה של עולם המעשה!

כל אחד מאינו יודע כמה תכניות מופלאות שהיו לו, לא יצאו לפועל בסופו של דבר. על זה היה דווה ליבנו. אחת הדוגמאות המשעשעות: יהודי מגיע לתפילת שבת בבית כנסת גדול, אלף מתפללים. מתוכם מעלים שבעה לתורה. והנה להפתעתו מכבדים אותו בעליה. איזו תחושת התרוממות. איזו תחושה נפלאה. 'כמה אני חשוב, איך מתייחסים אלי, איך מעריכים אותי, הרי בית הכנסת מלא אנשים מפה לפה, רובם מבני המקום, אני רק אורח, ובכל זאת קראו לי. כנראה שמעו את שמעי, יודעים מי אני באמת!'

לאחר שהיהודי שבע הרצון מסיים את ברכות התורה, מתחיל הגבאי הנמרץ לערוך "מי שברך" עסיסי. הרי, בסופו של דבר, עליו לעשות

זה מה שקורה כאשר אדם אינו 'נועל' את ההחלטה. אינו הופך אותה לדבר מעשי. ברגע שגמלה בליבך החלטה, מתוך הבנה ברורה שכך צריך לעשות, אל תשתהה. עשה מיד את שהחלטת!

וחפץ אני לתקן את כל מה שקלקלתי עלי אדמות. אך אינני יודע כיצד לעשות זאת. רבי, למדני דרך תשובה!"
אמר לו רבי ישראל: "אמור לי בני, וכי איך ידעתי כיצד לעבור עברות, כיצד לחטוא? האם למדת זאת באיזה ספר? ודאי שלא. עשית מבלי ללמוד. על אותו משקל עליך לנהוג בתשובה. ראשית תתחיל במה שנראה נכון בעיניך!"
אולי זה יראה מוגזח, אבל אם נראה לך שזהו האקט הראוי, עשה זאת!

כמוכן, לאחר מכן עליך לפתוח רמב"ם, רבנו יונה ושאר ספרים העוסקים בתשובה. ללמוד את שלושת העיקרים הראשיים של התשובה: חרטה, וידי ועזיבת החטא. אחר כך יש ללמוד את שבעה עשר העיקרים הנוספים של 'שערי תשובה' או את אלו של 'חובת הלבבות'.

אבל, קודם כל - תתחיל. הכנס לשדה התשובה, קפוץ למים והתחל לשחות! אל לנו להשתהות, הבנו שטעינו, לא נאפשר ליצר הרע לצנן את ההתלהבות ולגרום לנו לנסיגה אחורה. אחרי שלמדתי והפנמתי שחטאתי, כל השתהות בעשיית התשובה תקשה עלי את הדרך יותר. כל השתהות עלולה להיות הרסנית.

זהו שאומר הרמב"ן: אם עלה במחשבתך לעשות תשובה, לתקן דרכיך, נקוט מיד בדרך של "עד שתחפץ". קח מיד כלי, אגור בו את המחשבות הטובות וסגור אותו הרמטית. כך אתה יודע שעלית על דרך התשובה. ואז, בסיעתא דשמיא תוכל לצלוח את הדרך בבטחה ולהגיע למחוז חפצך בריא ושלם בנפשך.

כעיקרון, אנו מכירים שתי חזיתות מרכזיות, מולן צריך האדם להתמודד כאשר הוא מגיע לאותה מערכה הנקראת 'תשובה'.

לביטו. "אם אין קמה - אין תורה". "מי שברך" למשפחה המורחבת על כל ענפיה, לכל השכנים, הידידים, השותפים לעסק וכו' וכו'... וכאן באה שורת המחץ: "בעבור שיתן". הגבאי מפנה עיניו כלפי העולה הנכבד ומצפה למוצא פיו.

לפעמים מכריז העולה את הסכום שהוא מתחייב לתרום. על עליה שכזו, על כבוד כה גדול, שווה לתרום חמש מאות שקלים, טבין ותקילין. אם אכן נקב העולה בסכום, יש להניח שבמוקדם או במאוחר יגיע הכסף אל שולחנו של הגבאי המסור. אבל פעמים רבות לא רוצים להתחייב. לפיכך נוקטים בלשון בלתי מחייבת: 'מתנה'. כאשר פנה הגבאי אל היהודי באמירת "בעבור שיתן", אמר האורח בקול שופע בטחון וגאווה "מתנה"...

הבה ננסה להתחקות אודות המחשבות העוברות במוחו של האיש. באותם רגעים בהם הוא נמצא על הבמה המוגבהת, ליד ספר התורה, כאשר העולה לפניו היה רב בית הכנסת, אחריו דיין העיר והוא בתווך, ההרגשה נפלאה ומרוממת. יש לו הכרת הטוב עצומה על היחס שקיבל.

אמנם, יחס זה מגיע לו בדין, אבל לא תמיד מעריכים אותו כפי שהוא באמת. באותו רגע הוא גומר בליבו לתת חמש מאות שקלים חדשים, טבין ותקילין, ללא ספק. ביום ראשון, מיד על הבוקר, יגש אל הגבאי ויגיש לו אחר כבוד, תרתי משמע, את הסכום בשלמותו. לאחר מכן, כאשר היהודי שלנו מגיע לביתו, ומספר לבני הבית אודות הכבוד הרב שנפל בחלקו, ההתלהבות כבר מצטננת מעט. גם אם אתן שלוש מאות, חכך בדעתו, זה יהיה מעל ומעבר. שמעתי כמה נתנו האחרים. זה נתן ח"י שקלים, וזה - פעמיים ח"י. זה היה המקסימום. שלוש מאות שקלים הם פי כמה וכמה, נתינה מכובדת לכל הדעות. הגבאי ודאי יעריך מתנה נדיבה זו.

במוצאי שבת מפשפש היהודי שלנו בארנקו, יש שם רק מאה שקלים חושב היהודי, נו, ומאה זה רע? הרי לא התחייבתי לתת סכום מסויים. גם מאה שקלים חדשים זה הרבה מעל לממוצע. הגבאי 'הרוויח' עלי שלוש ארבע עליות. הוא ודאי ישמח. אני לא אעבור על 'בל תאחר'. מחר בבוקר אגש ואתן את נדבתי.

לא נלאה את הקורא בהמשך הסיפור, אך בסופו של דבר כאשר פגש היהודי שלנו את הגבאי, הגיש לו שטר של עשרים שקלים, וביקש עודף שני שקלים...

זה מה שקורה כאשר אדם אינו 'נועל' את ההחלטה. אינו הופך אותה לדבר מעשי. ברגע שגמלה בליבך החלטה, מתוך הבנה ברורה שכך צריך לעשות, אל תשתהה. עשה מיד את שהחלטת!

כך בענין התשובה. ברגע שנצנץ בך רגש התשובה, אל תתמהמה אפילו שבריר שניה. עשה מעשה מידית!
ואם תאמר: איך אוכל לפעול מיד? הרי אינני יודע כיצד לפעול, מה עלי לעשות?

ובכן, פעם ניגש יהודי אחד לרבי מרוז'ין ותינה בפניו את צערו: "אני מלא עוון ופשע. עברתי בחיי עברות קשות. יש בי רגשי חרטה,

אחרי ההקדמה האמורה, מגיע הרב ליוש אל המעשה עצמו, ומפאת כבוד הבריות וצנעת הפרט, הוא מבקש לספר את הסיפור על נער בשם 'גאל', למרות שאין זה שמו האמיתי כמובן, והפרטים המלאים שמורים במערכת...

הרב ישראל ליוש, מוותיקי הפעילים ב'אחינו' ור"מ בישיבת 'אהבת אהרן', עם סיפור מדהים שעדיין לא הגיע אל סיומו

אליעזר (לייזר) רוט

"ידועה הקושיא העצומה שמקשה מרן ה'בית הלוי' זיע"א, על מה שכתוב בפרשתנו (פרק ז' פסוק ג'): 'ואני אקשה את לב פרעה'", פותח הרב ליוש את דבריו. "כלומר הקב"ה בכבודו ובעצמו מעיד שהוא מקשה את לב פרעה, מכביד את לבו, לא נותן לו לשחרר את בני ישראל מארץ מצרים, ותוך כדי הקב"ה מעניש אותו בעונשים כבדים מאוד, על כך שהוא לא שולח את בני ישראל מארץ מצרים. "הייתכן???" וכי יעשה הקב"ה דין שלא בצדק ובמשפט חלילה וחס? איך ייתכן שפרעה נענש על חטא שלכאורה הוא לא אשם בביצועו, כי הקב"ה לא נותן לו לבצע אותו.

"הוא מותיב לה והוא מפרק לה: מגיע ה'בית הלוי' עם פשט נפלא, ומסביר שבעצם הלב של פרעה לא נותן לו לשחרר את בני ישראל, אלא מה? המכות הקשות שמכה אותו הקב"ה גורמות לו למחשבה שניה, הסירוב שלו מתחיל להתערער, אולי בכל זאת כן כדאי לשלח אותם? במצב כזה פרעה איבד את הבחירה, הוא כבר לא יכול להימנע מלשלחם, כשמנגד משחרים לפתחו כאלו עונשים כבדים. "לכן בא הקב"ה והכביד את לבו, משקל נגד למכות שהוא קיבל, כך נשאר פרעה בעל בחירה, מצד אחד יש עונשים כבדים, ומצד שני הכבדת הלב, שני הצדדים שקולים זה כנגד זה, ואז בא הרצון האמיתי שלו ומכריע את הכף, לא לשחרר את בני ישראל, להמשיך ולשעבד אותם.

"אומר ה'בית הלוי', שעל זה פרעה נענש, על כך שהרצון האמיתי שלו, הוא להמשיך ולשעבד את בני ישראל.

"אבל התירוץ הזה פותח פתח לקושיא חדשה. אם ייסורים ועונשים נחשבים להטיית הכף, למה כשיהודי שב בתשובה לאחר שבאו עליו ייסורים, תשובתו מתקבלת? הרי הרצון האמיתי שלו לכאורה היה להמשיך לחטוא, רק הייסורים הם אלו שגרמו לו לשוב מדרכו הרעה...

"עונה ה'בית הלוי', שאצל יהודי זה עובד הפוך. הרצון הפנימי של כל יהודי הוא לעשות את רצון ה', כי חלק ה' עמו, יעקב חבל נחלתו... יהודי רוצה לעשות טוב, אלא מה? בא היצר הרע, באים ניסיונות קשים ומטים את לבו לעשות, חלילה, את הרע בעיני ה'! מביא הקב"ה ייסורים כדי לאזן את ההשפעה, מצד אחד יש תאוות, יש יצר הרע, יש פיתויים שמנסים להטותו מדרך הישר, מאידך יש ייסורים שמאזנים את הכף, שני הצדדים שקולים זה כנגד זה, ואז

מגיע הרצון הפנימי והאמיתי של כל יהודי, ומכריע את הכף לטובה. וזה ההבדל בין יהודי לגוי..."

נתק מוחלט

בהקשר זה מבקש הרב ליוש לספר לנו סיפור מדהים, שעדיין ממשיך להתגלגל וטרם הגיע אל סיומו, אבל כבר עכשיו אפשר ללמוד ממנו רבות, על האור הזך והטהור הגנוז בנשמתו של כל יהודי באשר הוא. "כמי שעובד כבר שנים רבות ב"ה עם נערים חוזרים בתשובה, אני יכול להעיד שישנה תופעה מאוד מעניינת, שמחיישה בצורה יוצאת דופן את דברי חז"ל שאומרים 'המאור שבה מחזירו למוטב'. "אנחנו רואים נערים, שבקושי רב שומרים שבת ומצוות אחרות, וגם את זה אני אומר בלשון עדינה. מדובר בנערים שגדלו במקומות מנותקים מכל זיק של יהדות, לא לימדו אותם אפילו לומר 'שמע ישראל', ואין להם שום מושג בסדר החודשים של הלוח העברי. הם לא יודעים מה ההבדל בין חנוכה לשבועות, חוץ מזה שחנוכה זה חג האורים ושבועות זה חג החקלאות כביכול... בורים גמורים בכל מה שקשור לידע יהודי.

"פתאום אתה רואה בחור כזה, יושב ליד הגמרא ולומד בהתלהבות. אתה שואל אותו אם הוא שומר שבת, ומהתשובה אתה מבין שהיה עדיף לא לשאול בכלל... אבל הוא לומד שעה כל יום! אחר כך הוא עולה לשעתיים ושלוש, ופתאום אתה רואה שהוא הופך לבחור חמד, לא רק שהוא שומר על המצוות החמורות כמו שבת ותפילין,

אתה יודע מה? אני גם לא רוצה להיות דתי, זאת לא הסיבה שבאתי לכאן! אני כאן כי אני רוצה ללמוד תורה. זה הדבר היחיד שמעניין אותי! "אני נדהמתי..." מספר הרב ליוש, "מה זאת אומרת ללמוד תורה ולא להיות דתי?"

שלהן בעברית, הוא התעקש להבין את השאלה עד הסוף, ולאחר מכן היה חייב להבין איך התירוץ מתרץ אותה. היה נראה שהוא לוקח את הלימוד מאוד ברצינות... אז למה הוא נראה ככה? למה הוא לא טורח אפילו להביא כיפה מהבית??? התמיהה שלי היתה גדולה מאוד..."

למה לא אוניברסיטה?

"עד שהסתיימה הפעילות במדרשה", ממשיך הרב ליוש את סיפורו המרתק, "כבר החלפתי עם יגאל כמה מילים, עזרתי לו להבין משהו שהוא הסתבך בו בהבנת הגמרא, אחר כך למדתי איתו כמה דקות ביחד, ותהיתי על קנקנו מקרוב.

"סגרנו את הגמרא, הושטתי יד ליגאל ואמרתי לו: 'שלום יגאל, אני ישראל, באתי לכאן כדי לבדוק אם אתה מתאים להיכנס לשיבה'..." "הוא קפץ ממקומו בהתלהבות: 'אתה ראש ישיבה? אני יכול להיכנס לשיבה שלך???'

"אני לא ראש הישיבה!", השבתי על שאלתו הראשונה, 'אבל אני נשלחתי מטעמו כדי לבדוק אם אתה מתאים לשיבה שלנו...'

"באשר לשאלתך השנייה, אני באמת לא יודע מה לומר. האם אתה יכול להיכנס לשיבה, אני שואל אותך. אתה חושב שאתה מתאים ללימודים בישיבה? תראה איך אתה נראה, אפילו כיפה לא הבאת מהבית. אני מניח שאתה גם לא מאוד מהדר בשמירת שבת, למה בכלל אתה רוצה ללמוד בישיבה???"

"יגאל חשב רגע, ראיתי שהוא מהסס אם לשתף אותי בכל האמת, או שהוא רוצה לספר לי רק חצי... לבסוף הוא החליט להמר על כל הקופה..."

"תשמע הרב ישראל! אני אגיד לך את האמת: אני בכלל לא דתי,

הוא גם מתחיל לברך בכוונה, ובתוך זמן קצר הוא מקפיד על קלה כבחמורה. איך זה קרה? כי הוא למד תורה!

"זאת היתה, אגב, הגישה שהנחיל מוריני הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, לכל מי שעוסקים בקירוב. הוא תמיד הורה: לפני שתדברו איתם על שבת, לפני שתלבישו להם ציצית, לפני שתחליפו להם מזוזה ולפני שתשימו להם כיפה על הראש, קודם כל תפתחו איתם גמרא ותתחילו ללמוד איתם!

"כל השאר יבוא מעצמו! קודם כל לימוד תורה. וכל מי שנמצא בשדה הקרב על נשמות ישראל, יודע שהשיטה הזאת עובדת מצוין! המאור שבה מחזירם למוטב!"

סיפורו של יגאל

אחרי ההקדמה האמורה, מגיע הרב ליוש אל המעשה עצמו, ומפאת כבוד הבריות וצנעת הפרט, הוא מבקש לספר את הסיפור על נער בשם יגאל, למרות שאין זה שמו האמיתי כמובן, והפרטים המלאים שמורים במערכת.

"לפני מספר חודשים, קיבלתי שיחת טלפון מראש מדרשה באחת מערי גוש דן. יהודי יקר מאוד, שעובד בצמוד עם ארגון 'אחינו', ומכיר היטב את הפעילות של זרוע החיזוק של 'דרשו'. הוא גם ידע שאני משמש כר"מ בישיבת 'אהבת אהרן', שכבר זכתה לעמיד כמה וכמה תלמידים שבאו מהמדרשה שלו, ולכן הוא התקשר אלי, כי יש לו במדרשה בחור שמאוד רוצה ללמוד בישיבה, אבל לעת עתה נראה שהוא עדיין לא מתאים ללימוד בישיבה..."

"החלטתי לבוא למדרשה ולשבת שם כצופה מהצד, לראות את הבחור הזה בלי שהוא ידע שאני בודק אם הוא מתאים לשיבה. 'ישבתי שם ועקבתי. כשהבחור המדובר נכנס, סימן לי ראש המדרשה שהוא הבחור המיועד... כדי שאשימה עיני עליו.

"אני לא חדש בתחום, כבר הכרתי בעלי תשובה רבים, אבל הבחור הזה הפתיע אותי. הוא היה בחור שגילו קצת יותר מ-21, הוא נראה אחרי צבא, הלבוש שלו מאוד מאלוהי ואינו הולם לבוש של מי שכבר לומד כמה חודשים במדרשה, אבל מילא, לא זה מה שהיה הכי מוזר.

"הבחור נכנס למדרשה בלי לחבוש כיפה! בדרך כלל בעלי תשובה שבאים למדרשה, מתחילים לחבוש כיפה בשלב מוקדם יחסית. בחורים צעירים, אין להם עדיין משפחה משלהם אין להם מקום עבודה שהם מתביישים לחבוש שם כיפה, הם עושים כל מה שעולה על רוחם, ובכלל זה גם חבישת כיפה.

"אבל לא הוא. יגאל הגיע בלי כיפה, הוא ניגש לארון הוציא גמרא, התיישב על הספסל ואני כבר כמעט ניגשתי להעיר לו שזה לא מוכבד ללמוד תורה בלי כיפה, אבל אז הוא ניגש לארגו שליד הדלת, הוציא כיפה, הידק אותה על ראשו והתיישב במקומו כשהוא פותח את הגמרא..."

"ההפתעה שלי היתה כפולה: הבחור שקע בתוך רגע בלימוד, וראיתי שהוא חי את הלימוד. הוא שאל התעניין, ביקש להבין כל מילה, רשם לעצמו מילים חדשות שלמד בארמית ולצדן התרגום

דתי, אני פשוט אדם שאוהב ללמוד תורה, ורוצה להבין איך אפשר להעתיק את השיטה הזאת ללימוד אחרים'..."

תם ולא נשלם

"התייעצתי קצת בעניין", מספר הרב ליוש, "ולאחר ימים אחדים עניתי לו תשובה: 'אתה מוזמן לבוא לישיבה שלנו, בבקשה, השערים פתוחים. בוא לשבועיים ואם תרצה תוכל להישאר עוד ככל שתאוהו נפשך, אבל אל תשכח להביא אתך כיפה'..."

"יגאל אכן הגיע, הוא ישב שבועיים, ובמהלך השבועיים האלו ראיתי שהוא מתחיל גם לשמור מצוות. הוא התפלל, הניח תפילין, שמר שבת עד כמה שהוא ידע את ההלכות, הוא עדיין ממשיך לטעון בתוקף שהוא בכלל לא דתי, זה לא בשבילו לקיים את המצוות, הוא רק רוצה ללמוד תורה, אבל בפועל המהפך הזה כבר מתחולל בלבו... "השבועיים הגיעו לסיומם, יגאל עמד בדיבורו ועזב את הישיבה. הוא חזר לעבודה, ובערב הוא מגיע למדרשיה. אותו ראש מדרשיה מספר לי, שעכשיו הוא כבר מגיע כשכיפה גדולה לראשו, הוא לובש ציצית, ולא מזמן גם הביא את התפילין שקיבל לבר מצווה לבדיקה, אם הן עדיין כשרות.

"כל ערב הוא לומד בהתלהבות, ובסיום הלימוד הוא מצהיר: 'אין עוד טעם מתוק בעולם כטעמו של לימוד התורה! כמה שניסיתי ללמוד את ה'טריק' ולהעתיק אותו ללימודים ותחומים אחרים, לא הצלחתי! במקום או במאוחר אני אשוב לישיבה, כי אני יודע שאם לא אעשה זאת, אני חוטא לעצמי ולנפש שלי, ומונע ממנה את האושר העילאי שהרגשתי באותם שבועיים שלמדתי בישיבה'..."

כמו שניחשת. אתה יודע מה? אני גם לא רוצה להיות דתי, זאת לא הסיבה שבאתי לכאן! אני כאן כי אני רוצה ללמוד תורה. זה הדבר היחיד שמעניין אותי!"

"אני נדהמת..." מספר הרב ליוש, "מה זאת אומרת ללמוד תורה ולא להיות דתי? לך לאוניברסיטה, תשלם שכר לימוד בהתאם, ותלמד בפקולטה לתלמוד, אולי תצא פרופסור, למה אתה חושב שאנחנו צריכים להחזיק בחור כמוך בישיבה, שנועדה לחוזרים בתשובה???"

"יגאל התבלבל לרגע, אבל מהר מאוד הוא התעשת והשיב לי: 'כן, אתה צודק, אתם באמת לא חייבים לי כלום, אני בהחלט אבין אותך אם תחליט לא לקבל אותי. אני רק מסביר לך את הצד שלי, אני בא ממשפחה אמידה, קיבלתי חינוך איכותי, עשיתי צבא וסיימתי את שירות החובה בהצלחה רבה, ובכל זאת אני לא מרגיש טוב עם עצמי.

"יצא לי פעם אחת לשמוע שיעור תורה, והרגשתי שזה מביא לי אושר. סיפוק פנימי שאני לא מצליח להבין מאיפה הוא נובע. ניסיתי לשחזר את ההנאה הזאת בכל מיני סוגים של הנאות, מוזיקה, עיון פילוסופי, פיתוח חידות ותשבצים, שום דבר לא התקרב לסיפוק שהרגשתי כששמעתי שיעור תורה. החלטתי לנסות שוב, והנה, פעם נוספת הרגשתי שתחושה נעימה וערבה מתפשטת בלבי.

"באתי למדרשה ומאז אני נהנה מכל רגע. אני נהנה ללמוד תורה, ולכן אני רוצה ללכת לישיבה, אבל רק לשבועיים, אני רוצה להבין את ה'טריק' שלכם, מה הסוד הזה שהלימוד שלכם כל כך נעים ונחמד לי, ולמה אני לא מגיע לזה בלימודים אחרים. אני לא אדם

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפתח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

לשמוע ולהשמויע

ברכב, בבית, ובכל מקום..

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקיאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

חדש במערכת

ניתן להאט או להאיץ את קצב שמיעת השיעורים
לחצו 7 להאטה או 9 להאצה

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

הוא סיפר, כי פעם השתתף הגאון רבי צבי מרקוביץ זצ"ל בארוע נכבד שקיימה חסידות קרלין, בו נטלו חלק אלפי חסידים מכל רחבי הארץ. ממרומי המזרח זיהה רבי צבי אדם מסוים שהכיר כעלוב נפש ואומלל, המנסה בקושי רב להשתחל אל שורות השמחה, ולטעום מעט ממעדניה. רבי צבי ביקש מאחד האחראים להכניס את האיש

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

כישראל, ולזה אם היה אומר 'את צבאות עמי' וגו', היה מקום לומר כי ה' יש לו הרבה צבאי צבאות, וזה אחד מהם. "לזה אמר 'את צבאות' סתם, לומר הרשומים, ואין צורך לומר צבא פלוני, כי באומרו צבאות ה' אחד הוא המיוחד, ואחר כך אמר מיהו זה ואיזהו - את עמי בני ישראל. ויתבאר הכתוב על דרך כלל ופרט, אין בכלל 'צבאות' אלא הפרט שהם בני ישראל, ומעתה לא יקרא בכינוי 'צבאות ה' אלא ישראל, המרוממים והמעולים". מבואר בדברי האור החיים הקדוש, כי התייחד שמם של ישראל כצבאות השם, מתוך כל צבאות מעלה, כי הם הצבא המיוחד! פחד פחדים! והנה הראשונה שקראה לקדוש ברוך הוא בתואר 'צבאות', היתה זאת חנה בתפילתה, כשעמדה בפתח ההיכל. כך מובא בגמרא בברכות (לא, ב): "אמר רבי אלעזר: מיום שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו, לא היה אדם שקראו לקדוש ברוך הוא 'צבאות', עד שבאתה חנה וקראתו 'צבאות'. אמרה חנה לפני הקדוש ברוך הוא: 'רבוננו של עולם! מכל צבאי צבאות שבראת בעולמך, קשה בעיניך שתתן לי בן אחד?'" והמשיכה חנה לומר לפני הקדוש ברוך הוא: "משל למה הדבר דומה - למלך בשר ודם שעשה סעודה לעבדיו, בא עני אחד ועמד על הפתח, אמר להם: תנו לי פרוסה אחת! ולא השגיחו עליו. דחק

בפרשה שלנו טמונה תובנה נוספת, עמוקה ונפלאה במושג של כבוד שמים, שאת עיקרה שמעתי מפה מפיק מרגליות, הגאון רבי ישראל דוד שלינגר שליט"א, רב קהל 'שערי תפילה' במונסי, מתלמידיו המובהקים של הגאון הישיש רבי יצחק דוב קופלמאן זצ"ל, ראש ישיבת לוצרן:

הנה הפעם הראשונה בתורה שהוזכר בה התואר 'צבאות' היא בפרשתנו. נאמר: "והוצאתי את צבאותי את עמי בני ישראל". כן בפרשה הבאה, פרשת בא, הוזכר שוב תואר זה: "ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים" (יב, מא). עלינו להבין מהו 'צבאות'? על מי נאמר שם תואר זה, האם על ישראל או האם על הקדוש ברוך הוא? ומה העומק הטמון בשם נשגב זה?

בגמרא במסכת שבועות (לה, ב) ישנה מחלוקת אם מותר למחוק את השם 'צבאות': רבי יוסי אומר 'צבאות' כולו נמחק, שלא נקרא 'צבאות' אלא על שם ישראל, שנאמר 'והוצאתי את צבאותי את עמי בני ישראל מארץ מצרים'. שמואל אומר שאין הלכה כרבי יוסי, ואסור למחוק את השם 'צבאות', לפי שהוא אחד משמותיו של הקדוש ברוך הוא, ודין שמות הקודש שאינם נמחקים.

ומצינו כמה דעות במפרשים. לפי דעתו של רבי יוסי הסבור ששם 'צבאות' נמחק, משום שאינו משמותיו של הקדוש ברוך הוא, אם כן, מי נקראו 'צבאות' בתורה? ועל שום מה?

ה'ספורנו' כתב שמלאכי השרת נקראו צבאות, ולכך נאמר "את צבאותי, את עמי בני ישראל", שבשעה שעלו בני ישראל למצרים, עלו יחד עמהם מלאכי השרת. אותה כת מלאכים שירדה עם השם יתברך ברדתו עם ישראל למצרים, וגם בצאתם עלו עמהם ונקראו 'צבאות השם'.

אולם האור החיים מפרש בדרך אחרת, מרעישה ומפליאה, כי כוונת הפסוק 'צבאותי', הכונה היא גם אל המלאכים וגם אל ישראל יחדו. זו לשונו:

"צריך לדעת מי הם הצבאות? אם הם ישראל היה לו לומר 'את צבאות עמי בני ישראל' [ולא כלשון הכתוב 'את צבאותי את עמי בני ישראל', מהו 'את' הנוסף אחר המלה 'צבאותי']. ואולי כי יכוון השם לרשום בתורה הפלגת מעלתנו אצלו, כי אין לו צבאות מיוחדים לו

"וכן שמעתי דוגמת עבודה זו, על אדם גדול ומפורסם רבי משה איווער ז"ל, כששמע שנולד בן זכר בעירו היה שמח שמחה גדולה, ואמר: 'נולד עבד לבורא יתברך שמו!'"

שמאגד מטרה אחת ואחידה - ריבוי כבוד שמים בעולם והסבת נחת רוח לבורא יתברך!

ברוח הדברים הללו, שמעתי פעם מהגאון הצדיק רבי אליהו ראטה זצ"ל, כאשר נכנסתי לבקרו בחוליו. רבי אליהו היה איש חסיד, מרום מדורות קודמים, איש אמונו וסודו של הרבי הקדוש, מופת הדור, רבי שלמה מזוועהיל זצ"ל. באמצע הביקור נכנס יהודי וביקש ברכה עבור בניו שיגדלו לתורה ויראת שמים, נענה רבי אליהו בנועם: "אם כבר אתה מבקש ברכה עבור בניך, תבקש ברכה עבור כל ילדי ישראל... הלא כולנו בני אב אחד אנחנו! מטרה משותפת יש לכולנו - לעבוד את השם! ברכה לכולם כוללת בתוכה ברכה לכל יחיד ויחיד..."

זה היה סוד הקסם, שהועיל לתפילתה של חנה להתקבל במרומים ברחמים וברצון. בכח השם 'צבאות' ובמשמעות העמוקה והעצומה הגלומה בו, הצליחה לפעול למעלה מדרך הטבע. בהזכרת שם זה הראתה, שהיא מכירה במלכותו יתברך ובעוצמתו, שאין לו שום מניעה מלהושיעה, למרות היותה 'עניה' מבחינת מעשים. ובנוסף נימקה שכל בקשתה נובעת רק כדי להרבות כבוד שמים עם זרעה, ורק לשם כך היא מפצירה ומבקשת, לכך נושעה! כיון שבחכמתה ידעה איך לרצות את קונה בתפילה.

בדומה לתפילתה המחוכמת של חנה, שמעתי מעשה מופלא מפי הגאון רבי הלל זקס זצ"ל, ראש ישיבת 'כנסת הגדולה', אודות סבו מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל:

לאזניו של ה'חפץ חיים' הגיעה פעם שמועה, על תקלה רוחנית חמורה שאירעה בעיירה מסוימת הסמוכה לראדין. כדרכו בכל ענין, חש ה'חפץ חיים' אחריות על בני דורו, כמי שמוטל עליו לגדור גדר ולעמוד בפרץ. גם כאן אזור כגיבור חלציו, ובשארית כוחותיו נסע לאותה עיירה לטכס עצה עם רב העיירה, כיצד לתקן את התקלה ולדאוג שהיא לא תקרה שוב.

ונכנס אצל המלך. אמר לו: 'אדוני המלך, מכל סעודה שעשית, קשה בעיניך ליתן לי פרוסה אחת?'..."

לשון תפילתה של חנה בלשון זה: "מכל סעודה שעשית קשה בעיניך ליתן לי פרוסה אחת", מזכיר לי מעשה ששמעתי מהגאון רבי אברהם אויערבאך שליט"א, ראש ישיבת קרלין-סטולין, בהספדו על קודמו בראשות הישיבה, הגאון רבי צבי מרקוביץ זצ"ל.

הוא סיפר, כי פעם השתתף רבי צבי באירוע נכבד שקיימה חסידות קרלין, בו נטלו חלק אלפי חסידים מכל רחבי הארץ. ממרומי המזרח זיהה רבי צבי אדם מסוים שהכיר כעלוב נפש ואומלל, המנסה בקושי רב להשתחל אל שורות השמחה, ולטעום מעט ממעדניה.

רבי צבי ביקש מאחד האחראים להכניס את האיש, לפנות לו מקום לשבת, ולהגיש לפניו אוכל בדרך כבוד. רבי צבי הטעים את פשר הבקשה כך: "אין ספק כי נחת הרוח שיגרם לקדוש ברוך הוא, בכך שישביעו את האיש האומלל הזה, גדול יותר מנחת הרוח שתגרם לו מכל הסעודה כולה!"

חנה התחננה לקדוש ברוך הוא במכוון בנוסח זה: "רבונו של עולם, מכל צבאי צבאות שבראת בעולמך, קשה בעיניך שתתן לי בן אחד?...". היא השתמשה דווקא בתאר 'צבאות' כלפי הקדוש ברוך הוא, כי שם זה מורה כאמור על איגוד של קהל, שמטרה אחת משתפת מאגדת אותם, ובכח טענה זו ביקשה כי רצונה להפקד בזרע של קימא, כי הרי כל יהודי שנולד, מוסיף עוד נדבך של כבוד שמים בעולם, וגם היא חפצה שבניה יהיו חלק מצבא השם, חלק מאותו איגוד של כבוד שמים.

זו גם הסיבה שנדרה להקדיש אותו עם לידתו קודש להשם, כמו שנאמר: "ותדור נדר ותאמר ה' צבאות, אם ראה תראה בעני אמתך, וזכרתני ולא תשכח את אמתך, ונתתה לאמתך זרע אנשים, ונתתני לה' כל ימי חייו". משום שכל בקשתה נבעה אך ורק מהכח של השם 'צבאות', מדוע היא כה השתוקקה לבנים, רק בשביל שייצטרף לצבא השם, כחלק בלתי נפרד מהאיגוד של הבריאה, שמטרתה היא ריבוי כבוד שמים.

אחד מגדולי הדור שחיו לפני כשלוש מאות שנה, היה הגאון הקדוש, איש האלוקים, רבי משה מאוויא זצ"ל. הוא כונה בהערצה 'רבי משה איווער'. אגדות רבות מופלאות ועלאיות נכרכו סביב שמו הנערץ והנקדש. הגאון רבי יעקב ליפשיץ זצ"ל, ששימש כמזכירו הנאמן של מרן הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל בקובנא, כותב בספרו 'זכרון יעקב' - כי הגאון מוילנא היה חרד בהזכרת שמו של רבי משה איווער! נורא!

ואודותיו מובאת עדות מופלאה בספר הקדוש 'יסוד ושרש העבודה' (שער א, פרק ה), כך: "וכן שמעתי דוגמת עבודה זו, על אדם גדול ומפורסם רבי משה איווער ז"ל, כששמע שנולד בן זכר בעירו היה שמח שמחה גדולה, ואמר: 'נולד עבד לבורא יתברך שמו! כי מן הסתם יבוא מן הילד כשיגדל נחת רוח להבורא יתברך, שרוב עמנו עם קדוש, רובם כשרים ועובדי ה' המה!'".

רבי משה איווער שש ושמח בלידתו של כל ילד יהודי, כי הוא ראה בכל יחיד ויחיד מישראל חלק בלתי נפרד מצבא השם, האיגוד הכללי

כשה'חפץ חיים' ורבי חיים מבריסק לא ישנו על מיטותיהם • על מה נשבע ה'בית הלוי' בציציותיו לאמו? • כיצד שכנע הרב מבריסק את עורך הדין לחדור לארכיון בית המשפט, ולגנוז את תיק התביעה?

גדולי הדורות צרים בצרתם של זולתם

הרב ישראל ליוש

"אלה ראשי בית אבותם בני ראובן... חנוך ופלוא... ואלה שמות בני לוי לתלדתם גרשון וקהת ומררי..." (שמות ו', י"ד, ט"ז)

השל"ה הקדוש עומד על שינוי הלשון: אצל בני לוי מציינת התורה כי אלו הם שמותם "ואלה שמות", ואילו אצל ראובן התורה לא מציינת שאלו שמותם, אלא מיד מפרטת את השמות "חנוך ופלוא". אלא מבאר השל"ה, שהתורה רצתה להדגיש את מעלתו של לוי, שאף שלא נשתעבד בשעבוד מצרים ולא סבל מצרותם, מכל מקום היה דואג ומצר בצרתם של אחיו, בני ישראל שנאנקו תחת עול מצרים. ולא זו בלבד, אלא אף קרא את שמות בניו ע"ש הגלות: גרשון, על כי גרים היו בארץ לא להם. קהת, ע"ש ששיניהם קהות, ומררי, ע"ש "וימררו את חייהם בעבודה קשה".

יסוד נעלה זה רצתה התורה להעביר, בהדגשתה כי אלו הם שמות בני לוי - חובתו של כל יהודי ויהודי לצור בצרת אחיו ולהרגיש בחסרונו, אף כי ה' היטיב עמו והוא אינו נכלל בצרה זו.

מידותיו אלו של רבי חיים לא צמחו מן ההפקר, הוא למד אותן בבית אביו הגדול, מרן ה'בית הלוי' ז"ע, והוא ניחן בהן כבר כאשר היה ילד צעיר: לא אחת היה נותן רבי יוסף דב את הלחם שאמו הכינה לו לארוחת צהריים, לילד אחר בן עניים, שאמו לא שלחה לו אוכל. ברחמי הגדולים, היה נותן להם הרגשה כאילו הם עושים עמו חסד שאוכלים את ארוחתו, כי אם הם לא יאכלו והוא יחזיר את הלחם לבית, אמו תכעס עליו והיא תנזוף בו על שלא גמר את הארוחה. כך אכלו בני העניים את ארוחתו בהרגשה טובה ונעימה.

פעם ראתה אמו איך הוא נותן את לחמו שהכינה עבורו לילד אחר, והיא שאלה אותו על פשר הדבר, והוא השיב לה: "אמא, בבוקר אכלתי לשובע, והרי גם בערב תתני לי לאכול, בעזרת השם, ארוחה דשנה ומשביעה, ועוד תגערי בי שאיני גומר אותה... הילד שקיבל ממני את ארוחת הצהריים שלי - לא אכל בבוקר ואף בערב לא יאכל, כל מאכלו הוא חצי פרוסת לחם וחצי מלפפון שאמא שלו נתנה לו..."

האם התעקשה: "אבל אם תתן לו את ארוחת הצהריים שלו, הרי תהיה רעב עד הערב...!"

נטל רבי ישע בער את ציציותיו בידו, ואמר בהתרגשות: "אני נשבע בציצית שלי, שאם אני רואה ילד רעב אוכל את ארוחתי, אני שבע כאילו אכלתי בעצמי..."

אשתו של מרן ה'חפץ חיים' ז"ע סיפרה, שבזמן מלחמת העולם הראשונה, ראתה באחד הלילות שבעלה מרן ה'חפץ חיים' אינו ישן במיטתו, היא חיפשה אותו ומצאה שהוא ישן על ספסל קשה כשידיו תחת לראשו. "מדוע אינך ישן במיטתך?" - שאלה אותו רעייתו - "למה אתה ישן על מצע קשה?"

ה'חפץ חיים' השיב לה בפליאה: "אחיי היהודים נמקים במלחמה, חלקם שוכבים בחפירות מול קו האויב, ואני אשן במיטתי?! איך אוכל לישון על מצע רך וענוג כשאחיי כה סובלים!?"

כך גם סופר על הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל: היה זה אחרי השריפה הגדולה ב'בריסק', כאשר חלק גדול מתושבי העיירה איבדו את קורת ביתם. רבי חיים לא ישן על מיטתו, אלא על הרצפה בפרוזדור המשופע של בית הכנסת, וכל הפצרותיהם של בני משפחתו שיבוא לישון על מיטתו בביתו, לא הועילו. הוא הסביר: "איך אוכל לישון על מיטה נוחה וטובה, כאשר לחלק מאחיי, תושבי בריסק, אין קורת גג להניח את ראשם?"

כעבור כמה ימים, שלח לו חברו למעלה ממאה אלף ש"ח שגייס מנדיבי עם בבורו פארק, הון עתק שר' אפרים אפילו לא חלם עליו. וכשקיבל את הכסף היה בדרכו לארץ, כשהכסף מונח לצד המשקפיים - עמוק עמוק בתוך התיק...

כיצד משקפיים הביאו הון עתק ללא מאמץ?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

שובו בנים שובבים!

כל יהודי באשר הוא, נושא על כתפיו את ה'חבילה' האישית שלו, בעיות שמלוות אותו, רצונות שאינו מצליח לממש, הישגים רוחניים נשאפים, התמודדויות בבריאות, אתגרים בחינוך הילדים, קשיי פרנסה, חוסר שלוה, ועוד. כל אחד מתמודד עם הקשיים שלו בדרכו, אבל את כולם מלווה שאיפה אחת: לצאת מכל זה, להיגאל מזה, לשכוח מכל הקשיים הללו.

בחלומנו, אנו רואים עולם זך וקסום, בו הבעיה שמלווה אותנו זה שנים - מתאדה ואיננה. מי שמתקשה לקום בבוקר, לקבוע עתים לתורה, לחייך או להיות שליו - מדמיין את הרגע בו הקושי הזה נעלם, והוא מצליח לעשות את הפעולות הללו בקלות. גם מי שחווה קשיי בריאות או בעיות בחינוך ילדיו, רואה בעיני רוחו רגע נפלא בלתי מושג, בו הבעיות האלה חולפות כלא היו. מי שחווה קשיי פרנסה, בוודאי אינו חדל מלחלום על חשבון בנק עמוס לעיפה... השאלה הבערת היא, האם יש זמן, עיתוי, תקופה או מועד, שבו אפשר לממש את החלום הזה. האם יש משהו שניתן לעשות, כלי שניתן להפעיל, כדי שהחלום הזה יהפוך למציאות, כדי שהשאיפות הללו ייהפכו לחיים עצמם?!

התשובה היא שכן, והבשורה היא - שזה קורה עכשיו!

בשבועות הללו, עוסקת התורה בסיפור יציאת בני ישראל משעבוד מצרים. השעבוד במצרים, עול הגלות במהלכו - היה הקושי החמור ביותר אותו חווינו כעם, קשה שבעתים מכל קושי המלווה אותנו היום. גאולת מצרים היתה נס על טבעי מלווה באותות ומופתים שמימיים עד כדי גילוי שכינה ממש - ברמה שאנחנו לא מסוגלים אפילו להעריך.

ולכן, גילו המקובלים והאריכו בספה"ק, השבועות הללו, המסע האדיר בו בני ישראל עוברים ממצב כה נמוך, שפל, אומלל ואפוף צרות כמשועבדים למצרים, למעמד כה מרומם, נשגב, נעלה וטהור כמקבלי התורה, השבועות הללו מסוגלים לכל יהודי באשר הוא, להיגאל מהקשיים והמצרים שלו, ולהציב את עצמו במקום חדש, בעולם זך וטהור, נקי ונעלה יותר. שבועות אלו מכונים בראשי התיבות 'שובבים', ראשי תיבות של הפרשיות 'שמות', 'ארא', 'בא', 'בשלח', יתרו, משפטים'.

עכשיו, בימי השובבי"ם, יכול כל יהודי להצטרף להיגאל בעצמו, מעומק השאול של קשייו האישיים, אל הגאולה האישית שלו. אלו שבועות המסוגלים לזינוק מהיר, לתפנית חדה, לגאולה נשגבה מפיר הבור ועומק הכאב - היישר אל פסגת ההר ועוצמת האושר. כל מה שצריך לעשות כדי לזכות בכך, הוא להעתיק את מה שבני ישראל עשו אז כדי להיגאל, ולפעול באותה הדרך.

ומהי אותה דרך? מגלה התרגום 'יונתן בן עוזיאל' בפרשת השבוע שעבר: בעומק גלות מצרים, בני ישראל עשו תשובה בסתר, בדברים הכי אישיים שלהם, בנסיגות הכי סמויים שהם חווים. הם שמרו את החושים שלהם, נזהרו בזהירות כפולה לשמר את קדושת עיניהם, התחזקו בלשמור את האישון והעפעף, המבט וההסתכלות. אלו דברים שאדם עלול להיכשל בהם בלי שמישהו ישים לב לכך, הוא רק מציץ לכאן או מביט לשם, ורק בוחן כליות ולב יודע...

כאשר בני ישראל שמרו את עיניהם, טיהרו את המבט שלהם, בדקו בשבע עיניים תרתי משמע לאן מופנה מבטם וכח ראייתם - בכך הם פתחו לעצמם את השער לגאולה, העניקו לעצמם את ההזדמנות לצאת מהמיצר המצרי, הפכו ראויים לקבלת התורה!

אם אנחנו רוצים גאולה אישית משלנו, זו הדרך, זה המתכון. העיניים שלנו רואות כל כך הרבה פרטים בהינד עפעף, קולטות אלפי תמונות בכל רגע נתון. הנסיון גדול, איש לא באמת יכול לשמור עלינו, רק אנחנו בעצמנו. הבה נזכור ונדע שכל הסתכלות אסורה

מותירה אותנו בעומק הגלות האישית שלנו חליה, ומנגד - כל עמידה בנסיון, כל סיבוב ראש, כל עצימת עיניים, כל מבט שמנענו מעצמנו וכל תמונה שעינינו לא שזפו - גואלים אותנו צעד נוסף, נושאים אותנו אל על.

כדי להשתחרר מכבלי ההתמודדויות שלנו, כדי לצלוח את כל הקשיים שלנו, כדי לחוות גאולה אישית מפעימה מקושי רוחני או בריאות, חינוכי או כלכלי, אישי או משפחתי - כל מה שכדאי כל כך לעשות הוא לשמור על העיניים. לדעת שכל מבט לא מחושב הוא מסוכן, שכל הסתכלות אסורה היא פיגוע רוחני, כל ראייה לא נכונה היא אסון.

ככל שנתאמץ - גם אם זה כרוך בשינוי הרגלים, לפעמים באי נעימות, אולי גם בשינוי הדרך בה אנו הולכים, אולי בהסרת המשקפיים במקומות מועדים לפורענות ראייתית, אולי בהימנעות משימוש במכשירים ואביזרים טכנולוגיים מסוכנים רוחנית, כך נזכה לחוש באמת כי שמירת העיניים מזככת ומקדשת אותנו, גואלת אותנו מהקשיים שלנו, ומובילה אותנו בדרך הבטוחה אל השגת כל שאיפותינו ורצונותינו, רוחניות כגשמיות!

טחב אפלולי מועדף...

חודש מרחשוון תרח"צ. קול ששון וקול שמחה בביהמ"ד של חסידי קארלין בירושלים, בהיוודע הבשורה המרנינה כי הרבי - הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין ז"ע הי"ד, מחתן את בתו בעוד כחודש, ב"ט בכסלו. בימים ההם נסיעה לחתונה בחו"ל היתה כרוכה במסע ארוך ומטלטל באוניה, ולפיכך מינו בני החבורה שני שליחים, אשר יסעו לחתונה בשם הקהילה כולה.

שליחי הקהל שנבחרו היו המובחרים שבחבורה, הלא המה הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב ז"ע - שבשבוע החולף, יום כ"ד בטבת - חל יום ההילולא שלו, וידידו הגה"ח רבי זלמן בריזל זצוק"ל, מנקיי הדעת שבירושלים. לפני צאתם ערכו להם מעמד פרידה מרגש, כל בני הקהילה ליוו אותם אל הספינה שיצאה מנמל יפו, ועקבו אחר הספינה עד שנעלמה מן האופק...

הספינה יצאה לדרכה, עמוסה נוסעים מכל הסוגים, יהודים ושאינם, גברים ונשים, כולם כאחד, כאשר לכל נוסע הוקצה תא מרווח, נוח ומאוורר, בו ישהה בימי ההפלגה הארוכים. אולם רבי משה מרדכי, מיד עם כניסתו אל הספינה, נמלט אל ירכתייה, חיפש מחסן במרתפיה, והתיישב בין חביות שמן מכונות המשמש לשימון מנועי הספינה...

עוברים יומיים, הספינה מיטלטלת מצד לצד, אל המחסן הטחוב שבקרקעית האוניה מגיע רק מעט אור ואוויר, המחנק הופך למעיק. אפילו מיטה נורמלית אין במחסן האפלולי הזה, שאינו מיועד למגורי בן אנוש כלל. בעוד נוסעי האוניה עוברים מתא הלינה אל חדר האוכל שעל הספינה, ממשיכים לסיפון לשאוף אוויר צח ומבליים בטוב ובנעימים, הרי ששני השליחים שוהים עמוק בבטן האוניה, יושבים במחסן החנוק ולא יוצאים ממנו ולו לרגע קט...

התנאים במחסן היו תת אנושיים ממש, ובתום כמה ימי הפלגה,

כאשר רבי זלמן חש צורך לשאוף אוויר ולחלץ עצמות, פנה אל שותפו למסע ושאל: 'הרי שילמנו במיטב כספנו, יש לנו תא מרווח על האוניה למעלה, יש בו מיטה נוחה, כסא ושולחן, מיטב התנאים ומירב הנוחות. למה שלא נעלה למעלה, נסתובב קצת על הסיפון, נשאף אוויר, נעבור לתאים הנוחים שהוכנו עבורנו? למה שנמשיך לשבת כאן, במחסן טחוב ומחניק, נטולי אור ומשוועים לאוויר צח?!

רבי משה מרדכי חיך, והשיב תשובה מופלאה: 'ההגיון בצד שלך, ר' זלמן. אולם קיימת סכנה בעליה למעלה...'

'סכנה?!' - תמה ר' זלמן, 'איזו סכנה יש שם? והרי מאות מסתובבים שם מחוייכים ומאושרים?'

'נו, הלא זו בדיוק הסכנה!' - השיב רבי משה מרדכי, 'הלא מה שמתרחש שם הוא סכנה עצומה לעיניים! מסתובבים שם אנשים, גם כאלה שאינם יהודים או אינם מקפידים, יש שם מראות ששורפים עין יהודית קדושה, מחזות שאסור לאישונים טהורים להיתקל בהם! כיצד אני יכול לעלות אל הסיפון ולסכן את עיניי?! ניחא, אשאר כאן עד סיום ההפלגה, אסבול בשקט שהות במחסן טחוב ומחניק, אבל את עיניי לא אסכן, עליהן אשמור טהורות!'

סיפור מופלא זה, המופיע בספר 'משה איש האלוקים' מתולדות חייו, מחדד לעברנו: אם גדולי עולם, קדושים וטהורים, צדיקים שמורים בעלי מעלה נשגבה, חששו כך מכל ניסיון בשמירת העיניים, מה נאמר אנחנו, אזובי הקיר מוכי יצר, איך אנחנו יכולים להיכנס לנסיונות בשמירת העיניים, כיצד אנו יכולים ליטול סיכונים בכל הקשור לשמירת עינינו?!

בכל עת ניסיון, נזכור כמה התאמץ אותו צדיק, כמה סבל ממחנק וחוסר תנאים, כדי להבטיח את טהרת עיניו. וככל שנאמץ את הדרך הזו, ככל שנפעל בכל הכלים כדי להבטיח את קדושת עינינו, ככל שנתמסר לשמר את עינינו כראוי - כך נזכה שבורא עולם יאיר את עינינו בתורתו, ויאיר את חייונו בישועתו!

משקפיים ומזומנים - בעומק התיק...

ביום שנקלע ר' אפרים למונסי שבניו יורק לצורך שמחה משפחתית, עלה בו הרהור שהפך לזבוב טורדני. הוא אמנם נסע לארה"ב לצרכים אחרים, ואמנם מעודו לא פשט יד לבקש עזרה מאיש, והוא אפילו מתבייש לעשות כן. אולם הרי הוא כבר כאן, ומי כמוהו מכיר את הררי החובות המעיקים עליו, אולי זו הזדמנות טובה לפנות ליהודים נדיבי לב ולבקש את עזרתם...

ממחשבה למעשה: ראשית, הוא מעדיף לפנות לשכונת בורו פארק שבברוקלין, המשופעת בנדיבים שאינם מכירים אותו. כדי להצליח, הוא פונה לחבר המתגורר בבורו פארק, ומבקש ממנו להתלוות אליו לגיוס הכספים, לא לפני שהוא מוודא שאינו מתבזה בחינם, וצפי ההכנסות עומד על כ-5,000\$. כשהחבר מביע הסכמה, הם מסכמים כי ביום ראשון יסע ר' אפרים ממונסי לבורו פארק, ויחדיו יתחילו בגיוס הכספים.

בשבת שלפני, נקלע לידיו של ר' אפרים גיליון בנושא 'שמירת

על העיניים היתה המפתח שהוביל לאוצר הכלכלי הענק הזה! סיפור זה, אשר סיפר המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, מחדד לעינינו עד כמה מקור השפע תלוי בשמירת העיניים, וכי לא יתכן שהגדלת הכנסות תהיה כרוכה בירידה בשמירת העיניים חלילה. אם חשבנו שכדי לשפר את הפרנסה נצטרך להתפשר על שמירת העיניים, לצעוד במקומות מסוכנים לקדושת העיניים, להביט במכשירים שמחוללים נזקים בטהרת העיניים, לנסוע למקומות שיש בהם משום פגיעה בשמירת העיניים - מתברר שההיפך הוא הנכון:

אדרבה, השמירה על קדושת העיניים היא המפתח לשפע, הצינור המוביל אותו. ככל שנתחזק בשמירת העיניים, ככל שנילחם על קדושתן וטהרתן - כך נזכה לראות ולחוש את ההשפעה של שמירת העיניים, בשפע אושר ופרנסה!

נסיעה ארוכה בעשרים שקל!

כשגב' כהן הוצרכה לקחת את בנה לרופא ב'משגב לדרך' שבירושלים, יותר מכל הטרידה אותה השאלה איך תשמור על עיני הילד בטהרתן, ב'טיול' שנגזר עליהם משכונת גאולה ל'קטמון'. נסיעה במונית היא יקרה מדי, נסיעה באוטובוס - עם כל המראות והשכונות שעוברים במהלך נסיעה כזו - הרי היא מסוכנת מדי לבנה היקר, בעל העיניים השמורות והזכות...

לבסוף, את הדרך הלך עשתה באוטובוס, כשהיא מעסיקה את בנה, שומרת על עיניו ממוקדות אליה, בלי שיציץ ימין ושמאל. זה לא היה קל, ולכן החליטה שאת הדרך חזור תעשה במונית, ויהי מה. אולם באמתחתה רק 20 שקלים, לא סכום המספיק לנסיעה כה ארוכה משכונת קטמון לשכונת גאולה...

גב' כהן בטוחה בבורא עולם, וברצונה שבנה ישמור את עיניו. היא עוצרת מונית מזדמנת, מספרת לנהג כי בכיסה רק 20 שקלים, ושואלת אם יוכל להסיעה במחיר הזה לרחוב יחזקאל פינת הושע - טבורה של שכונת 'גאולה'. הנהג מצטחק לעברה, הרי זה פחות ממחצית הסכום שנסיעה כזו עולה!

רגע לפני שהוא ממשיך בדרכו, אוזרת גב' כהן אומץ, ומציעה לנהג: 'ראה נא, זה מה שיש לי, הבה נצא לדרך. כשהמונה יגיע לעשרים שקלים - תוריד אותנו. נתקרב לאזור בינתיים' - היא מבקשת, מייחלת לנס למען טהרת עיני בנה...

כשהמונה הגיע לעשרים שקלים, גב' כהן הציעה לרדת מהמונית, אולם הנהג סירב. 'שוטרי התנועה פוזרים בכל פינה ברחוב זה. אמשיך קצת, עד שנעבור את החלק האסור בהורדת נוסעים' - אמר הנהג, והמשיך לנסוע חינם אין כסף...

עכשיו המונית כבר ברחוב הנביאים בעיר, הנהג עוצר בצד, וגב' כהן כמעט יורדת, כשלפתע בוקע קול ממכשיר הקשר של המונית: 'מונית ליחזקאל פינת הושע, מי פנוי?'

נהג המונית ממהר לתפוס את הנסיעה, ואומר לגב' כהן: 'טוב, תישארו. בדיוק קיבלתי את הכתובת שלכם, אני נוסע בדיוק לשם!' - גב' כהן שבה ומתיישבת, ונהג המונית שועט היישר לרחוב יחזקאל

העיניים'. ר' אפרים קורא בו, ונפעם לגלות אוצר ציטוטים מרוממים מספרים שונים, שכולם מבהירים מסר אחד והוא, שיתכן שמיועד לאדם שפע גדול של פרנסה משמים, ממתין לו אוצר של ברכה בהמשך החיים, ובעקבות כך שאינו שומר את עיניו כראוי, בשל העובדה שהוא נכשל בפגם הראיה, הוא מאבד במו ידיו - או במו עיניו במקרה זה - את כל הטובה המיועדת לו, את כל השפע שהבורא הכין עבורו!

ר' אפרים חש כי הדברים מכוונים אליו. בורא עולם הוביל את הגיליון הזה לידיו - כדי שיקבל החלטה בתחום שמירת העיניים. על אתר הוא מקבל על עצמו לשמור על העיניים בשמירה מעולה ומדקדקת, כמו שני יהלומים הזקוקים להגנה רבתי. מעתה לא יביט אנה ואנה ולא יסתכל לכל כיוון, אלא ישמור את עיניו ומבטו טהורים וזכים...

ביום שלמחרת החלטתו זו, יום ראשון, הוא עולה לאוטובוס העושה את דרכו ממונסי לבורו פארק - כמתוכנן, נזכר בקבלה הטובה שקיבל אמש, לשמור על העיניים מכל משמר, וחולף בו הרהור: 'הרי האוטובוס הזה עובר בדרכו דרך מנהטן, עיר גדולה וסואנת, מסוכנת מאוד לעיניים קדושות. איך זה משתלב עם הקבלה שקיבלתי על עצמי? האם אצליח לשמור את עיניי כראוי למרות המעבר במנהטן עמוסת השילוט הצבעוני וההמונים הססגוניים?'

על אתר הוא מקבל החלטה אמיצה ונחושה, מסיר את משקפיו מאפו, מוריד אותם מעיניו, תוחב אותם עמוק בכיסו. 'בלי משקפיים הרבה יותר קל, ממילא הכל מטושטש לחלוטין' - הוא מהרהר, שמח על התחבולה שנקט, שתבטיח את שלום עיניו וטהרתן. נכון, כתייר מארץ ישראל לא יוכל לצפות בנופי הדרך ממונסי בואכה בורו פארק, גם את העיר מנהטן שהכל שחים בגודלה ועוצמתה לא יזכה לראות, ועדיין - המחיר הזה כדאי, כדי לשמור על קדושת עיניו!

ואכן, המחיר היה כדאי: בבואו לבורו פארק, בתום נסיעה ארוכה נטולת משקפיים, חברו יוצא לקבל את פניו, ואומר לו בפשטות: 'האמת, שמיד אחרי שיצאת לדרך, חשבתי שפשוט מיותר שאתה בא. אם עוד לא היית עולה לאוטובוס - הייתי משאיר אותך במונסי... הרי אתה חף מניסיון, גיוס כסף עבורך גורם לך להתבייש, למה לך להסתובב ולפשוט יד? אני יכול לעשות זאת עבורך, אסתובב בשבילך, אתרים נדיבי עם למענך, אשתדל לגייס לך לא פחות ממאה אלף ש"ח!'

ר' אפרים מופתע והמום, ולפתע קולט: בשעה שקיבל החלטה להסיר את המשקפיים - באותה שעה ממש החליט חברו כי לא נאה שיסתובב ויפשוט יד, וגמר אומר לעשות את העבודה במקומו! עתה הוא יכול לשוב על עקבותיו, חברו דואג לגיוס כסף, בסכום עתק שלא עלה על דעתו, בלי להתאמץ, בלי להתבייש, בלי לפשוט יד - רק בזכות השמירה על העיניים!

ואכן כך קרה: כעבור כמה ימים, שלח לו חברו למעלה ממאה אלף ש"ח שגייס מנדיבי עם בבורו פארק, הון עתק שר' אפרים אפילו לא חלם עליו. וכשקיבל את הכסף היה בדרכו לארץ, כשהכסף מונח לצד המשקפיים - עמוק עמוק בתוך התיק, כי ר' אפרים כבר יודע שהשמירה

שבת אחת ישב רבי יעקב יוסף הרמן לסעודה עם אורחיו, כשהוא לבוש ב'קפוטה' חדשה נאה ויקרה מאוד. הוא ניגש כדרכו לחלק את הטשולנט לאורחים, והנה תפס אחד האורחים את הצלחת הגדולה ושפך בחרי אף את כל תכולתה, על ה'קפוטה' החדשה של הרב הרמן, כשהוא צועק: "אינני אוהב זאת!"...

התגובה - כולה הפסד! ההבלגה - כולה רווח!

הרב בנימין בירנצוויג

"ותעל הצפרדע ותכס את ארץ מצרים" (שמות ח', ב')

כבר תחריר במרכז עיר הבירה קהיר. צפרדע ענקית מימדים התמקמה לה במרכז הכיכר, כשרבים מתושבי העיר באים לחזות בתופעה יוצאת הדופן הזו.

כל זה היה מיד לאחר הכרזת משה רבנו כי הקב"ה מביא מכת צפרדע על מצרים, המצרים התכוננו אבל לא ידעו למה?! והנה הצפרדע הראשונה ענקית המימדים למול עיניהם הנדהמות.

ואז, כפי שמבאר רש"י, היו המצרים מכים אותה ברצונם להכחידה מיידית, ו... כל מכה שהיא קבלת היתה מנתזת נחילים נחילים של צפרדעים, המחזה היה מדהים ומפחיד. המוני מצרים מתנפלים בחמת זעם על הצפרדע... ובכל מכה עוד ועוד - המוני צפרדעים מנתזים לכל כיוון, והמצרים ממשיכים בחמת זעם....

מעשה זה של המצרים הוא תמוה לכל שומע, אחרי שראו שככל שהם חוזרים ומכים את הצפרדע, יוצאים עוד ועוד צפרדעים, מדוע לא הפסיקו? מדוע המשיכו להכות ולהכות אף שראו שמעשיהם אלו מביאים עליהם חורבן יותר גדול?

קושיא זו מביא מרן הסטייפלער זצ"ל בספרו 'ברכת פרץ', ותרץ, שבאמת השכל האנושי אומר שצריך להפסיק להכות, כשכל הכאה רק עושה ההיפך מרצונם וכוונתם, אלא שאצל המצרים זה עבד אחרת, שכיון שראו שהצפרדע מוסיפה להתזי נחילים עוד ועוד והם לא מצליחים להורגה, גבר כעסם עליה וכל רצונם מעתה היה רק להתנקם בה ולהכותה ככל האפשר, ואף שראו שממשיכה להתזי נחילי צפרדעים, זה כבר לא מנע מהם לעצור, כי בערה בהם חמת הנקמה והכעס, וככל שהוסיפה להתזי הוסיפו לכעוס, וחמתם בערה בם, וכך בכל הכאה גברה בערת חמתם עליה, והם הוסיפו להכותה ולהתנקם בה, והיא הוסיפה להתזי נחילין נחילין עד כי "ותכס את ארץ מצרים".

מוסר השכל גדול וחשוב לחיים אנו למדים מכך, כותב הסטייפלר. האדם בשעת כעסו - אם ישמע חרפתו וישתוק ולא ישיב - ירגע לאט לאט ויעלמו חמתו וכעסו, אבל כשמשיב לשכנגדו הרי חברו מוסיף להשיב לעומתו כהנה וכהנה, כל כמה שיוסיף להתנקם

חברו - יוסיף להקניטו, והאש תגדל ותבער בין שניהם עד שתשרוף כל חלקה טובה. וא"כ הדעת נותנת, שטוב לאדם לשתוק בשעת מריבה, אבל מדת הכעס אומרת איך אנכי אשתוק? מדוע שאעבור על פגיעה בכבודי? ומתחיל להשיב וחברו כנגדו וחוזר חלילה.

מכאן נלמד כמה גרועה ומזקת מדת הכעס, ועד כמה מעולה וגדולה מידת ההתגברות והשתיקה בעת כעס.

רק נזק - מאי התגברות בעת כעס! רק רווח - מהתגברות בעת כעס!!

מעשה מפליא שמחזק מאד יסוד זה, הובא בספר הכל בו (סי' מ"א): שנהגו הנשים לדלות מים במוצאי שבת תיכף ששמעו "ברכו", שמצינו באגדה שבארה של מרים נמצא בימה של טבריה, וכל מוצאי שבת מחזרת על כל בארות ועל כל מעיינות, וכל מי שהוא חולה ויזדמן לו מים וישתה - אפילו כל גופו מוכה שחין - מיד נרפא. וממשיך הכל בו: ומעשה באדם אחד שהיה מוכה שחין, והלכה אשתו במוצאי שבת לשאוב מים ונתעכבה יותר מדי ונזדמנה לה בארה של מרים, ומלאה כדה מאותם המים. כיון שבאה אצל בעלה כעס עליה שאחרה לבוא, ומרוב כעסה נפל כדה משכמה ונשבר, ונפלו נטיפי המים על בשרו, ובכל מקום שנתזו המים נרפא השחין,

קפידה וטינה. חיוך של חסד וסליחה ריחף על שפתיו מבלי גערה אחת. אכן כן, מהבלגה תמיד מרוויחים, ומנמחרות יש הפסדים גדולים, הנה מרוב תאוות הנקם והכעס לא חשבו לבדוק מי היא הדמות הנכנסת... ולא שיערו את גודל רוע מעשיהם שלא ישכח מהם.

כשלושים איש היו מסובים מידי שבת בשבתו על שולחנו של רבי יעקב הרמן זצ"ל, מבוני היהדות באמריקה, הוא נהג לשרתם בעצמו ולהגיש את הסירים והצלחות במו ידיו, לראות שלא חסר דבר. שבת אחת ישב רבי יעקב יוסף לסעודה עם אורחיו, כשהוא לבוש ב'קפוטה' חדשה נאה ויקרה מאוד. הוא ניגש כדרכו לחלק את הטשולנט לאורחים, והנה תפס אחד האורחים את הצלחת הגדולה ושפך בחרי אף את כל תכולתה, על ה'קפוטה' החדשה של הרב הרמן, כשהוא צועק: "אינני אוהב זאת!"... הכל היו המומים למראה עיניהם, האורח שנחרד בעצמו ממה שעולל, קפץ וברח מהבית מבלי לנסות אף לקנח את הטשולנט החם והסמיך מעל ה'קפוטה'. הרב יעקב הרמן פתח ברדיפה אחריו, ובתוך מספר דקות חזר, כשהוא מחזיק בחביבות את ידו של האורח הלז ומרגיע אותו: "במטותא ממך! אתן לך צלחת אחרת של טשולנט ואותה בוודאי תאהב!"... רק כאשר קינח הרב את ה'קפוטה' במידת האפשר, פנה אליו בנו ר' נחום דוד, שנכח אף הוא באירוע ואמר: "אבא! איך יש לך כל כך הרבה סבלנות??" "לא דווקא", ענה לו אביו, "אם יש בלבך רחמים ואהבה לזולת, אינך זקוק לסבלנות". (הכל לאדון הכל) וכך במקום להפוך את האירוע למדורת אש שלא יגמרו לדבר עליה, על ידי סבלנות והתגברות - העניין הפך להמשך סעודת שבת רגועה ושמחה.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

אבל שאר גופו נשאר מוכה שחין, והבין וכאב את תוצאת רגזנותו, שהפסיד במו רגזנותו את מי בארה של מרים המרפאים, ומה היה רב שכרו וגדולה רפואתו, אם היה מבליג ושותק! ועל זה אמרו חכמים (קדושין מא): "רגזן לא עלתה בידו אלא רגזנותו", מלבד זה הוא רק מפסיד!

הרוחות בבית מדרשו של גאון ישראל, מרנא רבי עקיבא אייגר זיע"א בעיר. בני הישיבה לא היו מסוגלים לעבור לסדר היום... נושא הדין היה: מאיר. בחור נרגן, מהיר חמה ובעל תגובות פוגעות, שהטיל חיתתו על כל סביבותיו. הבחורים גמרו אומר ללמדו לקח, אבל כיצד ומתי יעשו זאת?! הרי אם יוכיחוהו בגלוי - תשלח לשוננו השנונה לעברם כחץ מורעל! "הפעם נעשה משהו של ממש", החליטו שלושה בחורים נועזים. הם התלחשו ביניהם כמה רגעים עד שהתקבלה תוכנית פעולה. היה זה לילה נטול ירח. חשכה אפפה את בית המדרש, בפרוזדור המוביל לאולם הגדול עמדו השלושה חבויים, עוד מעט ומאיר יגיע, כהרגלו בשעות אלו. והנה קול צעדים קרב ובא לעברם, הם לחצו בחזקה איש את ידי רעהו, זה היה האות המוסכם להתחלת הפעולה, שלושתם זינקו בבת אחת ממחבואם, כיתרו את הדמות המתקרבת באפלה, והפליאו בה את מכותיהם. למרבית הפלא מאיר המוכה לא הוציא הגה מפיו, גם כשתכפו המלקות וגברו - לא הוציא המוכה אף אנחה קלה. משהו נדלק במוחם נצבט בלבבם והם חדלו. "הדליקו את הפנס", אמר משהו, ואז פניהם חורו כסיד וברכיהם פקו... ... אוי לאותה כלימה ולאותה בוש! במקום מאיר השחצן, עמד למולם רבם ומורם האהוב, גדול הדור רבי עקיבא אייגר... הבחורים חפצו כי האדמה תבלעם חיים! בו במקום נפלו ארצה, וביקשו סליחה בדמעות שלישי, ואילו רבי עקיבא עצמו נותר ללא שמץ

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

לעמוד לפני משה מפני השחין", כי אפילו את עצמם לא יכלו להציל, ונראו מול משה רבנו ע"ה כשפלים ובזויים. זה הצחוק הגדול.

החרטומים

סיפר לי רבי אברהם יצחק ברזל זצ"ל, שהוא הגיע לאיזשהו מקום, וראה אדם לבוש גלימה לבנה, ועטוי לבן מכף רגל ועד ראש. סוג של מקובל 'עושה נפלאות'...

שאל אותו: "למה אתה לבוש בבגדים הללו?"

השיב לו: "כתוב בספרים, שיש ענין ללבוש לבן, זה מטהרה".

אמר הרב: "אני אגיד לך משהו, לא עליך, חלילה. הייתי לפני זמן קצר באמריקה, והיה שם בלאגן גדול. על מה? על פרסומת למברשת שיניים. הראו בפרסומת פח אשפה, ועל ידו מברשת שיניים, כאילו אפשר לנקות את פח האשפה עם מברשת השיניים. אדם אחד תמים בא וניסה לנקות את הפח עם המברשת, וראה שלא מיניה ולא מקצתיה. אי אפשר.

"הלך והגיש תביעה בבית משפט על הונאה. הגיעו למשפט, והנתבע אמר כך: 'הטענה שלך היא שהונית את הציבור, כשאמרת כי כביכול שאפשר עם מברשת השיניים לנקות את פח האשפה. תגיד לי, בתמונות שראית - איזה פח היה? זה היה פח חדש, נקי ומצוחצח. אם יש בפח חדש כתם קטן, המברשת מנקה אותו. אתה לקחת פח אשפה מלא זבל, וניסית לנקות אותו. מה אתה רוצה ממני?'..."

והנמשל: לאדם צדיק ובעל מעלה - מתאימים בגדי לבן!

בנתיבות היה צדיק גדול, הבבא סאלי זי"ע שהיה קדוש ועובד ה' באמת, ולבש בגדי לבן, כי היה ראוי לזה.

אבל פח אשפה שילבש בגדי לבן, זה יעזור לו משהו?

שמא תאמרו: למי אכפת בגדי לבן או לא? אם לא יועיל לא יזיק, מה כבר יכול להיות..."

אבל חז"ל אומרים: למה היתה רבקה עקרה? רבקה קיבלה מלבן הרשע ברכה - "אחותנו את היי לאלפי רבבה". בכדי שלא יאמרו שתפילתו של לבן עושה פירות, היתה רבקה עקרה.

אם כן, לא מדוייק לומר בענין זה שאם לא יועיל לא יזיק.

אמרו פעם לסאטמאר רבי' זצ"ל על אדם אחד, שהוא מגיד עתידות.

שאל הרבי: "מה דרגתו בתורה?"

אמרו לו: "דוקא בזה הוא חלש מאד..."

אמר הרבי: "לפני שהתינוק נולד, הוא יודע את כל התורה כולה, נר מאיר מעל ראשו והוא רואה מסוף העולם עד סופו. בא מלאך וסוטר על פיו. לאחר שהמלאך סוטר על פיו של התינוק, הוא כבר לא רואה מסוף העולם ועד סופו. למה? והרי לא כתוב שבא מלאך ומכבה לו את הנר! רואים מכאן, שאם הוא שוכח את התורה - הוא כבר לא רואה שום דבר. בשביל לראות צריכים תורה!"

חז"ל אומרים, שאת האור שברא הקב"ה בששת ימי בראשית, הוא גנז לעתיד לבוא. היכן גנזו? בתורה. מי שזוכה לתורה בטהרתה, בשלמות, זוכה לראות באור הגנוז!

(מתוך הגדה של פסח 'יחי ראובן')

כבר נולד. היכן הוא? מתחת לאדמה [כתוב שיוכבד החביאה אותו במערה]. חי או מת? אינם יודעים. חיפשו בכל המערות... וכאשר הכניסה אותו ליאור אמרו לפרעה בשמחה ובששון: "הוא כבר במים, גמרנו!". זו ישועתם של החרטומים...

משה רבינו ואהרן יוצאים ונכנסים לפרעה.

פרעה היה בתדהמה, נכנסים אליו שני זקנים. שעצם הכניסה היתה דבר שלא שייך בעולם. היה עליהם לעבור חיות טרף, אריות, דובים ונמרים. זרקו מטה ונהיה לנחש.

מה עושה פרעה בכאלו מצבים?

אחרי שהם זרקו מקל ונהיה לנחש, הוא שלח לקרוא למושיעים, שימהרו ויבואו. מי אלו המושיעים? הוא הזעיק 'עזרה ראשונה': "חרטומי מצרים"... נכנסו לכאן שני זקנים ללא תאום מראש, ויש נחש נורא על הארץ.

החרטומים היו השכבה העליונה ביותר, הסמעטנע [-השמנת], הם היו גם חוזים בכוכבים - יודעי עתידות. כביכול אנשים גבוהים, רוחניים. התורה לא מכנה אותם חרטומים, אלא כמו שכינו אותם הגויים "חרטומי מצרים" כפי שהג'וליקעס אומרים 'מכבי תל אביב'... לא סתם מכבי, אלא - מכבי תל אביב... לא חרטומים סתם, אלא 'חרטומי מצרים' המוצלחים ביותר, הפאר...

החרטומים באו, והביאו הרבה שקצים קטנים בני ארבע-חמש שנים, וגם הם עשו קונץ של נחשים. נהיו שם ערמות של נחשים. 'ויבלע מטה אהרן את מטותם'. מטה בולע נחשים?! נס בתוך נס! פרעה נתקף בפחד, שמא המטה יבלע גם אותו עם כסאו. ביקש בתחנונים לשלוח אותם מהארמון.

הגיעה מכת דם. מכה כואבת, כפשוטה. אין מים, כל היאור דם. חרטומי מצרים נקראו שוב לעצה. פרעה הזעיק אותם שוב. געוואלד, צריך להציל את המצב. מה קרה? האם שיתם קפה כבר היום? אין מים! דם! תעשו משהו, אתם התקווה שלנו!

הם הגיבו ביוהרה: "מה, הוא עשה דם? גם אנחנו יכולים לעשות דם..."

"אבל אני רוצה כוס קפה, ביקשו מכם שתעשו מים, לא דם!", אבל מים הם לא יכלו לעשות.

אך כיון שיכלו לעשות דם - כיבדו אותם. היתה תחושה שהם בכל זאת 'שווים' משהו.

במכת צפרדע הם נקראו שוב בשלישית, אבל כאן התורה מזכירה אותם 'החרטומים'. כבר אינם 'חרטומי מצרים', איבדו את מעלתם - שוב אינם הפאר של האומה המצרית, "אויס חרטומי מצרים". כבר לא צריך אתכם, אתם יכולים ללכת לאוגנדה...

בכינים הם עצמם הודו: "אצבע אלוקים היא" - וירדו דרגה נוספת. ה"כוחי ועוצם ידי" קיבל מכה עזה, ובמכות ערוב ודבר כבר לא שמעו מהם.

מגיעה מכת שחין - הם מוזכרים, ועתה שמם וזכרם "חרטומים", לא "חרטומי מצרים". ירדו לחלוטין מדרגתם.

ה'חפץ חיים' צחק - איך הקב"ה משפיל גאים "ולא יכלו החרטומים

ולחקלית ולא חייבים מבחינה הלכתית להודיע מצולם על כך. "כל אדם אחר, בוודאי היה מרגיש מיד שמצלמים ומקליטים, אבל מרן שליט"א מידה אחרת יש לו. הוא אינו מודע בכלל למה שקורה מסביבו. טווח הראיה שלו מתחיל בגמרא ונגמר שם, בגמרא. בשנים קודמות הוא היה רואה למרחק של שני מטרים בערך בראיה בעלמא, כל מה שהיה מעבר למרחק הזה, לא נכנס בכלל לשדה הראיה שלו, וגם מה שכן היה בתוך הטווח הזה לא עניין אותו כמעט, אלא אם כן זה נוגע ללימוד התורה.

"בשנים הראשונות לא צילמתי ולא הקלטתי. הגעתי למרן לשיחות קצרות, הייתי בא, מראה לו כמה תיקונים והערות, הוא היה עובר עליהם, מסתכל ומעיר את הערותיו והייתי חוזר הביתה. "בהמשך זה הפך להיות יותר רשמי. בכל פעם שהגעתי מרן הורה לי להתיישב על ידו, והיה מעיין יחד איתי בדפים ובספרים, והפגין כלפי חביבות מיוחדת במינה, וכשהבנתי כמה שזה נדיר החלטתי לצלם, כדי לתעד את הדברים החשובים של מרן שליט"א, כפי שיצאו ישירות מפיו, ובנוסף כי אם לא אצלם ואקליט, הנכדים שלי לא יאמינו לי כשאספר להם על כך לעת זקנותי..."

"הנחתי את המצלמה על צדו האחר של השולחן, ומרן בכלל לא היה שם לב. בהמשך זה כבר נהיה יותר ממוסד, והבאתי צלם שסידר מצלמה מקצועית עם חצובה, מרן בכלל לא הרגיש בזה, וגם אם ראה שיש שם משהו, הוא אף פעם לא טרח לשאול מה זה המכשיר הזה ומה הוא עושה כאן... זאת עוד הזדמנות לראות איך הגוף של האדם משועבד לנשמה שלו, וכשאדם באמת באמת לא רוצה לראות שום דבר חוץ מתורה, ולא מעניין אותו שום דבר חוץ מתורה, הוא אכן לא רואה כלום ולא שם לב לכלום, שום דבר לא מעניין אותו ולא מסיח את דעתו, כי מבחינתו זה כאילו לא קרה בכלל, ואפשר לומר שזה לבד ספר מוסר שלם, שאפשר ללמוד ממנו רבות לעבודת ה'".

חורף'. שעון הקיץ זאת המצאה מיותרת, שהוא לא מצא טעם להתחשב בה, ולכן השעון שלו נשאר על שעון חורף כל ימות השנה. "משום מה באותה פעם נשמט הדבר מזיכרוני, ומאחר ומרן הורה לי להגיע בשעה 3:00, הגעתי בשעה היעודה, וכמו שאמר לי מרן מראש, הדלת אכן היתה סגורה. נקשתי על הדלת פעם ופעמיים, אין קול ואין עונה. ניסיתי עוד קצת, ומשראיתי שלא עונים סבתי על עקבי והלכתי לסדר כמה עניינים. אחרי שעה וחצי או יותר חזרתי לבית הרב, והפעם היתה הדלת פתוחה ואנשים יצאו ובאו. "כשראה אותי מרן מיד שאל אותי: 'איפה היית? למה לא הגעת בשעה 3:00 כמו שסיכמנו???' השבתי שעשיתי כפי שצוית, הגעתי בשעה המיועדת בדיוק רב, נקשתי על הדלת שוב ושוב, וכשראיתי שלא עונים, נאלצתי ללכת ולנסות את מזלי בפעם אחרת..."

"הרב שומע את דברי ומתפלא מאוד: 'איך יכול להיות? אם דפקת בשלוש, הרבנית בוודאי היתה פותחת לך. זה לא הגיוני!'. ואז עלה חיוך על פניו של מרן: 'מה השעה אצלך???' הוא שאל אותי, הסתכלתי על השעון ואמרת: 'אצלי השעה 4:30...'. מרן צחק חיך ואמר לי: 'עכשיו השעה שלוש וחצי!!! אתה יש לך את השעון של המשוגעים!...'".

הוכחה מצולמת

בתקופה האחרונה התפרסמו כמה וכמה מהשיחות הללו, של מרן הגר"ח שליט"א עם הרב אורי טיגר, כשהן מוקלטות ומצולמות, מה שהעלה את השאלה האם מרן התייחס לעצם העניין שמצלמים אותו ומקליטים אותו כל כך הרבה.

"האמת שאני עצמי לא אמרתי לרב מעולם שאני מקליט ומצלם", אומר הרב טיגר, "אבל כן שאלתי אותו באופן כללי דבר הלכה: האם מותר להקליט ולצלם אדם ללא ידיעתו. השיב לי מרן בקצרה: 'קול ומראה וריח אין בהם משום מעילה', כלומר, אכן אפשר לצלם

ומיד ברח כדי שלא ייזק. "נמצא אפוא" - המשך הרבי מקוצק - "שהעובדה שה'שבת מוסר' לא ניזוק מן הנחש אין בה כל חידוש, שהרי היה אדם קדוש, שבצדקותו ובריאת השמים שלו היה שמור ומשומר מכל פגם, אולם קשה, איך יתכן שהנחש לא נשרף מן הקדושה שאפפה את הצדיק?" שתקו התלמידים ואחד מהם, רבי העניך מאלכסנדר, שאל אם מותר לו להשיב.

"ודאי" - אמר הרבי - "הלא שאלה שאלתיכם!"

נענה רבי העניך ואמר: "אילו היה הנחש נשרף מן הקדושה של ה'שבת מוסר', לא היה עם ישראל זוכה לספר 'אזור אליהו', שאותו חיבר ה'שבת מוסר' על הצלתו מהנחש".

לשמע דבריו חייכו כולם, ואף הרבי עצמו היה נראה שבע רצון ואמר: "העניך, ידעתי שאתה חכם, אבל לא ידעתי שהנך חכם מופלג כל כך!"...

(מתוך 'דורש טוב' - הגדה של פסח)

באחד מן המדבריות שעבר בלוויית תלמידו, זינק לפתע אריה מולם. שאגותיו של האריה הרעידו את הסביבה כולה, והעידו כאלף עדים שהוא רעב עד מאד, ושני האנשים שהזדמנו מולו מתאימים ביותר למילוי תאוותו...

זעק התלמיד בבהלה: "רבי, האריה רעב!", אך ה'אור החיים' נותר שלו ורגוע והורה לו שלא ידאג. כשנעמד האריה מולו פנים אל פנים, הרים ה'אור החיים' את התרבוש שחבש על ראשו כמנהג רבני מרוקו, ובין רגע הסתובב האריה אחורנית והתחיל לרוץ כל עוד נשמטו בו.

כשראה ה'אור החיים' את מבט הפליאה על פני תלמידו אמר: "על פי דרך הטבע לא ראיתי דרך להינצל מן האריה הרעב, לו היה בידי כלי נשק או כלי משחית אחר, יתכן והייתי משתמש בזה, אך כעת השתמשתי במאמר חז"ל, והרמתי את התרבוש כדי להראות לאריה שמעולם לא פגמתי בדבר, וכי צלם האלוקים שלי שלם לחלוטין ללא שום פגם או רבב. כשראה זאת האריה הוא פחד פחד מוות,

נדהמתי. אדם שבקושי קרא ושנה, אם בכלל. פוקד את בית הכנסת רק בשבתות, לא ידוע כמקפיד על קלה כבחמורה, ובכזה בטחון קובע לעצמו שהוא מושלם!

לאחר ששבה רוחי אלי שאלתי: "אמור נא לי ידידי, האם אתה מתפלל כל יום?" אמר: "ודאי, הרי אמרתי לכם שאני אדם מושלם!". המשכתי ושאלתי: "האם אתה מתפלל גם תפילת עמידה כל יום?", נעלב האיש: "מה זאת אומרת אם אני מתפלל, אני גם אומר תפילת עמידה". "אם כן", אמרתי בתרועת ניצחון, "גם לשיטתך אינך מושלם שכן אתה מוציא דבר שקר מפיו שלוש פעמים ביום! בתפילה אנו אומרים: 'השיבנו אבינו לתורתך וכו' והחזירנו בתשובה שלמה לפניך', 'סלח לנו אבינו כי חטאנו מחל לנו מלכנו כי פשענו'. אתה הרי מושלם ומתוקן בתכלית התיקון, כליל המעשים הטובים והמעלות המעולות, על מה אתה מבקש שהקב"ה יסייע בידך לשוב בתשובה שלמה?.."

אך האיש, החכם להרע, נצחני!

"כבוד הרב!", אמר: "אל תחשבו שאינני מאזין לשיחות שלך בלילות שבת. פעם אמרת שכאשר אדם מתפלל, אל לו להתפלל רק עבור עצמו, צריך לחשוב גם על אחרים. יכול אדם להיות בריא, כך גם כל משפחתו, ובכל זאת הוא מבקש 'רפאנו ה' ונרפא'. לא על עצמו, אלא על זולתו, על כלל ישראל..."

"כאשר אני מבקש 'השיבנו', 'והחזירנו' ו'סלח לנו', אני מבקש על הציבור, וגם עליך, שיחזיר אתכם הקב"ה בתשובה שלמה!..."

אין אנו צריכים לדבר בגנותו של אדם. אבל: "אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא" [קהלת ז כ]. מי שחש שהוא האיש המושלם עלי אדמות, אינו מצוי כלל ב'פרשת התשובה'.

(מתוך 'מפיק מרגליות' - ימים נוראים)

בראש ובראשונה, צריך האדם להכיר בעובדה שחטא. מרבית בני האדם אינם שבים בתשובה, משום שהם סבורים שלא חטאו. הם לא עשו דבר עוול מעולם, וממילא אין להם מה לתקן. כדברי הנביא ירמיהו [ירמיהו ב לה]: "הנני נשפט אותך על אמריך לא חטאתי".

הקב"ה יבוא אלינו בתביעה על כך שאמרנו שלא חטאנו.

כאן היצר הרע מגייס את כל כוחותיו. הוא מנסה לשכנע את האדם שהוא מצוי במצב הטוב ביותר בעולם. אין מושלם ממנו. יכול הוא להיות חוטא גדול, אפילו גנב נתעב או רוצח שפל. תמיד תהיה ליצר מערכת הסברים משכנעת, המסבירה בטוב טעם ודעת מדוע הוא צודק.

היצר נלחם בכל כוחו להוכיח לאדם, גם המושחת ביותר, שהוא חף מפשע. "אין איש נחם על רעתו לאמר מה עשיתי, פְּלֵה שֵׁב במרוצתם כסוס שוטף במלחמה" [ירמיהו ח ו]. הכל נראה מצוין, אין על מה לשוב בתשובה, אין על מה להתחרט, אין מה לתקן.

מי שחש שהוא מושלם

פעם ניהלתי שיחה עם יהודי אחד, ממתפללי בית הכנסת שלנו בשבת. אינני יודע כמה היה מקפיד על קיום מצוות, אבל, כיפה חבש לראשו, ובשבתות היה פוקד את בית הכנסת בקביעות.

בין היתר עלתה לדיון השאלה, האם יש אדם מושלם בעולם. האם קיים מושג כזה. אמר האיש בביטחון: "יש ויש! אני מכיר אחד כזה, כליל השלמות!".

נסתקרנתי עד מאד. חשבתי לעצמי: מי זה כבר יכול להיות? אולי דמות תורנית חשובה, אולי בעל חסד עצום ששמו יצא לתהילה? אבל האיש לא הניח לי להמתין יותר מדי... תוך שבריר שניה נפתרה התעלומה "האיש הוא אני!", אמר. "אין בי שום חיסרון!".

המשך מעמוד 19 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

גבולך, היש בית של יהודי שאינו נהפך בערב פסח מתחילתו עד סופו? כל ארון, כל חפץ, כל פינה נבדקת...

"ציווית בתורתך: 'בסוכת תשבו שבעת ימים', כמה הוצאות כספיות מוציאה כל משפחה יהודית בערב סוכות, על בניית סוכה ורכישת ארבעת המינים... האם תמצא אומה כלשהי שיהדרו כך במצוות, אפילו עשירית מכפי שמהדרים עם ישראל?...!"

בשלב זה פרצה האשה בבכי סוער ואמרה: "ריבוננו של עולם! אם כך, ששני הצדדים כל כך מרוצים מהעיסקה, מדוע אנו כה הרבה סובלים?...?"

ה'חפץ חיים' התפעל עד מאד מתפילתה הנרגשת, וציין לשבח כי היא אישה היודעת לרצות את הקדוש ברוך הוא בתפילתה, בכך שהחלה בלשון ריזיו ורק אחר כך הזכירה את בקשותיה.

מאוחר יותר סיפר זאת לחתנו, הגאון רבי מנדל זקס זצ"ל בהתרגשות רבה, כשהוא מוסיף להתבטא: "זי איז נישט קיין נארישע פרוי!" ["היא איננה אשה טיפשה כלל!..."].

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

כאשר הגיע ה'חפץ חיים' לעיירה, שם פעמיו אל עבר בית הרב, אך משנקש בדלת נודע לו כי הרב פרש למנוחה קצרה. בינתיים נפנה לבית הכנסת הסמוך, שם המתין בסבלנות ובפשטות עד שעת קבלת הקהל אצל הרב.

בזמן שהמתין בבית הכנסת, שמע לפתע קול בכי מכיוון עזרת הנשים. לאחר כמה רגעי דומיה הבחין שזהו קולה של אישה, המתפללת בצורה נרגשת ביותר לבורא עולם. ה'חפץ חיים' שם את אזניו כאפרכסת להאזין לדבריה, והחכמה והפיקחות שנכרו מהם הפעימו את רוחו של ה'חפץ חיים', והלהיבו את ישותו.

כה היו דבריה המרגשים:

"ריבוננו של עולם! לפני אלפי שנים עשינו איתך עיסקה. אתה לקחת אותנו לעם, ואנו קיבלנו עלינו את עול מלכותך. אנו בוודאי לא מתחרטים על העיסקה, הרי אתה מרעיף עלינו טובות ללא סוף וגבול, אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו..."

"אבל, סבורה אני שגם אתה אינך מתחרט על העיסקה שעשית אתנו. הרי ציווית בתורתך במלים ספורות: 'לא יראה לך שאר בכל

לקראת שבת

הספר
שנכתב
את העולם
היהודי

**עכשיו בחזרה על מדפי הספרים בחנויות
המובחרות ובמשרדי 'דרשו'**

**סט 5 כרכים מרהיב
עם אלפי סיפורים ופנינים מרתקים
מחייהם של רבותינו הקדושים
לפי סדר פרשיות השנה
מעורר לבבות לאהבת השם יתברך
ותורתינו הקדושה**

ניתן להשיג בחנויות הספרים או במוקד 'דרשו' 02-5609000

עתה, גילה לו הרב שלא הוא העומד לדין, אלא אדם אחר מהעיר, והתיר לעצמו לשנות בסיפור כדי שעורך הדין יתאמץ למצוא עצה טובה למצוקתו של היהודי.

כמובן, כאשר שמע עורך הדין שלא מדובר בכבוד הרב, סירב מיד לסכן את עצמו כל כך, אך הבריסקער-רב לא הניח לו, ובמשך שעה ארוכה שכנע אותו כי צרתו של היהודי ההוא היא צרתו הפרטית, כי כך טבעו לצור את צרתו של כל יהודי, והצלתו של הנידון היא הצלתו הפרטית ממש.

הדברים שיצאו מלבו הרחום של הרב, נכנסו אל לב עורך הדין, והוא הסכים לבצע את הפעולה המסוכנת, אך התנה שהרב יברך אותו, ויבטיח לו שחלילה לא ייתפס ולא יאונה לו כל רע. הבריסקער-רב הבטיח, ועורך הדין יצא אל הפעולה הנועזת, שבסופה התיק נגנז והמשפט כלל לא התקיים.

המידות הללו, והנשיאה בעול עם הזולת, עברו מדור לדור, אף למרן הגרי"ז זצ"ל: היה זה כאשר ישב על כס הרבנות בברסק. יהודי מתושבי העיר, סוחר בדים, נתפס בעוון העלמת מס. העונש שהיה צפוי להיגזר עליו היה גלות בת שנים רבות בסיביר.

מיד כאשר שמע על כך הבריסקער-רב, הוא קרא אליו עורך דין, וסיפר לו כי הוא עצמו נתפס בעוון חמור של העלמת מס, וכי צפוי לו עונש חמור מאוד.

עורך הדין, אף שלא נמנה על שומרי המצוות, נחרד מאוד, והוא לחש באזני הרב כי העצה היחידה היא, שהוא ינצל את האמון הרב שרוחשים לו במסדרונות בית המשפט, יכנס לארכיון ויעלים את התיק, אף שסכנה גדולה היא, אבל לכבוד הרב ולהצלתו מוכן הוא להסתכן ולמסור את נפשו.

מקור כח הברכות!

הגאון רבי מרדכי אליהו זצ"ל, נמנה עם מקורביו של המקובל הנודע סידנא בבא סאלי זי"ע, שבשבוע הקרוב - ביום ד' בשבט יחול יום ההילולא שלו, עד כדי שלפעמים שוחח עמו בידידות רבה. באחת הפעמים, פנה אל הבבא סאלי, ושאל:

'מנין לכבודו הכוחות לברך ולפעול ישועות ומופתים? אם זה זכות אבות - גם לי יש זכות אבות. אם מכח התורה - גם אני זוכה לעסוק בתורה. ואם בזכות טבילה במקווה - הלא גם אני טובל במקווה... מהו אפוא הכח העילאי שיש רק לכבודו, עד שככל היוצא מפיו יעשה, והוא פוקד עקרות, מרפא חולים ומשפיע פרנסה בהבל פיו?!' חייך הבבא סאלי והשיב משפט קצר וחד: 'שמירת העיניים. מעודי לא ראיתי דבר שאינו ראוי, המבט שלי לא בחן מעולם מחזה אסור. זה מקור הכח!'

הגילוי הזה, כדאי שיהדהד באוזנינו: המפתח לצמיחה רוחנית, ליראת שמים, להצלחה ולהתעלות - נמצא בעיניים, בשמירתן, בקדושתן. הבה נשמור את עינינו כיאות, ונזכה להתעלות באמת ולקירבת אלוקים!

פינת הושע, בדיוק לכתובת אליו רצתה להגיע, כשהיא משלמת רק 20 שקלים על הנסיעה עד היעד...

כשגב' כהן יורת מהמונית, הנהג לא הצליח לכבוש את רגשותיו: 'אין ספק שבורא עולם היה איתכם!' - הוא אומר בהתרגשות, 'רציתם לנסוע בעשרים שקל מקטמון לגאולה - קיבלתם!' - הוא מוסיף בהתפעלות. מה שהוא לא ידע, שאת הנס הזה סידר בורא עולם, כדי לסייע לגב' כהן למומש את שאיפתה לשמור על טהרת עיני בנה! סיפור נפלא זה, אשר פורסם בגיליון 'השגחה פרטית', מאיר וקורא: לפעמים, נראה כי המאמץ לשמור על העיניים ידרוש מאיתנו הקרבה שלא נוכל לעמוד בה, מאמץ שאיננו מסוגלים לבצע. אולם האמת היא, שכל זאת הוא נסיון של היצר, ואמנם שמירת העיניים דורשת מאמץ ועמידה בנסיונות - אבל בורא עולם מסייע לנו לעמוד במשימה הזו!

אז גם אם נראה שאנחנו חייבים לעבור במקום פלוני, להסתכל בגיליון כזה או אחר, להשתמש בטכנולוגיה שיש בה סיכון - הבה נזכור שאלו רק נסיונות בשמירת העיניים, בעוד אנו מסוגלים, צריכים ויכולים לעמוד בו. הבה נתגבר ונשמור את העיניים היטב, ונזכה לראות כי בורא עולם מסייע בעדנו לשמר את עינינו בקדושה עילאית!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

*4992 או 077-2222-666

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ מי שהתחיל להדליק את נרות החנוכה ונזכר שלא בירך - האם יכול לברך באמצע ההדלקה?
- ◆ מהו סדר ההדלקה של נרות החנוכה?
- ◆ בחורי ישיבה - האם ידליקו נרות חנוכה בישיבה או יסמכו על ההדלקה שבביתם?

הברכות על הדלקת נרות חנוכה

• בשעת הדלקת נרות החנוכה, צריך שהנרות יהיו ראויים למצוותם, והיינו, שיוכלו לדלוק עד לתום הזמן הנדרש לקיום המצוה.

• לדעת השולחן ערוך, מותר להדליק נר חנוכה מנר חנוכה אחר. ולדעת הרמ"א - אין להדליק את הנרות הנוספים מהנר הראשון שהודלק. ונחלקו הפוסקים, אם לדבריו יש להימנע גם מהדלקת הנרות הנוספים זה מזה.

• אסור להדליק נר של חול מנר חנוכה, משום שזהו זלזול בנר החנוכה. וכך הדין בכל נר של מצוה, כגון נרות שבת, או נרות שהודלקו לכבוד בית הכנסת.

• נשים חייבות במצוות הדלקת נרות חנוכה, משום שהיא נתקנה לזכר נס פך השמן, וגם לזכר ניסי המלחמה, ואף הנשים נושעו בניסים אלו.

הנמצא מחוץ לביתו בימי החנוכה

• הנמצא מחוץ לביתו באחד מימי החנוכה, יוצא ידי חובתו בכך שאחד מבני הבית מדליק עבורו. ועל המדליק לכוון שהדלקתו היא גם עבור השוהה מחוץ לבית.

• המתארח אצל חברו בימי החנוכה, ולא מדליקים עבורו בביתו, עליו לתת למארח סכום כלשהו, כדי שיקנה לו תמורתו חלק מהשמן. ואם יש באפשרותו להדליק נרות משל עצמו, עדיף שיעשה כן.

• בחורי ישיבה הנמצאים מחוץ לביתם, ואינם סמוכים על שולחן אביהם - יש אומרים, שאינם יוצאים ידי חובה בהדלקה שבביתם, ועליהם להדליק בישיבה; ונחלקו הפוסקים אם כך הדין גם בנוגע לבחורים מבני ספרד.

• יוצא אדם ידי חובתו בהדלקת נרות חנוכה על ידי שליח; ואין השליח רשאי לברך על ההדלקה אלא כאשר המשלח שומע את הברכות ויוצא בהן ידי חובתו.

• נוסח ברכת המצוה בהדלקת נרות החנוכה המובא בשולחן ערוך, הוא: "להדליק נר חנוכה". והנוסח בגמרא ובראשונים הוא: "להדליק נר של חנוכה". ויש שכתבו, שצריך לומר "שלחנכה", במילה אחת.

• מי שהתחיל להדליק נרות חנוכה ללא ברכה, ונזכר לפני שסיים את הדלקת כל הנרות, יברך את כל הברכות. ואם סיים להדליק את כל הנרות - יברך 'שעשה נסים', וכן 'שהחיינו' ביום הראשון.

• הנמצא מחוץ לביתו, ואינו מדליק נר חנוכה, ולא מדליקים עבורו בביתו - כאשר הוא רואה נר חנוכה שהדליק אחר, מברך ברכת 'שעשה נסים', וביום הראשון מברך גם 'שהחיינו'.

סדר ההדלקה של נרות החנוכה

• לדעת השולחן ערוך, בלילה הראשון של חנוכה יעמיד את הנר האחד בצד ימין, ובכל לילה יוסיף נר אחד משמאל, ויתחיל להדליק בנר הנוסף, ואז יפנה לימין, להדלקת שאר הנרות.

• לדעת המהרש"ל והגר"א, יש להתחיל תמיד את הדלקת נרות החנוכה בנר המוצב בתוך הטפח הסמוך לפתח. וראוי להניח את כל הנרות בתוך חלל הפתח, כך שכולם יהיו שווים בסמיכותם לפתח.

• לדעת הלבוש והט"ז יש להתחיל את הדלקת נרות חנוכה בצד ימין של המדליק, ולפנות לשמאל. ויש לסדר את הנרות באופן שהנר הנוסף בכל לילה יהיה בצד ימין, ומתחיל בנר זה, ופונה לשמאל.

מהלכות נרות חנוכה

• את נרות החנוכה, יש להדליק לאחר שהם מוצבים במקום הראוי לקיום מצוות נר חנוכה, וכגון בפתח הבית, או בחלון. ואף לאחר הדלקתם, יש להחמיר שלא לטלטלם ממקומם.

אחת מהעבודות הקשות בעריכת העלונים, היא למצוא כל הזמן חומר מעניין ומתאים לאותו שבוע. בפרשיות התורה הנקראות בשבועות אלה, אנו קוראים על המכות שהקב"ה היכה את מצרים, אז מצאתי את עצמי מחפש חומר בהגדות של פסח...

הצצה לרגעים מרגשים שתופסים את תשומת הלב

זה 'התעללתי' חינוכי, שמטרתו ברורה, וכל כוונתו היא עבור טובת התלמיד.

שעת יציאתו של פרעה המיימה, חייבת היתה להיות הסוד הכמוס ביותר במדינת מצרים, שכן גילוי הענין היה גורם לערער על אלוהותו של פרעה. מהסתרת הענין אנו למדים, כי פרעה ידע יפה שאלוהים לא נזקק המיימה, והוא היה תלוי באי הידיעה של בני עמו. אין ספק כי פרעה סבל ייסורים לא פשוטים, ובכל אופן הכל היה שוה בעיניו, על מנת ליצור לעצמו תדמית של אלוהים. והנה, דווקא בשעה הסודית הזו, כשהוא יוצא המיימה, נשלח אליו משה רבנו ומתחיל לומר לו את דבר ה'...

עומד, אפוא, משה רבינו ועוצר את פרעה במרוצתו, ופרעה נותר, בליט ברירה, עומד על עמדו, מתגבר על ייסוריו - ובלבד שלא ייווצר, חלילה, סדק כלשהו בדמות האלוהים שלו...

האין בכך לעג נורא? האין בכך התעללות?

אלא, שההתעללות כוונתה לעניין חינוכי, ומטרתה היה להביא את פרעה לישרות כלשהי, ובכל זאת, נותר פרעה במריו ובמרדו ולא נכנע!

(מתוך הגדה של פסח 'דורש טוב')

מדי שבוע אתם, הקוראים היקרים, מחזיקים בידיכם את 'לקראת שבת' ועלונים אחרים, ומקווים שמקבלים תועלת מהקריאה. אחת מהעבודות הקשות בעריכת העלונים, היא למצוא כל הזמן חומר מעניין ומתאים לאותו שבוע. בפרשיות התורה הנקראות בשבועות אלה, אנו קוראים על המכות שהקב"ה היכה את מצרים. אז מצאתי את עצמי מחפש חומר בהגדות של פסח... בעודי מעלעל מצאתי משהו מעניין, מהגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א והרי הוא לפניכם:

דרך ההנהגה אשר בה בחר הקב"ה לנהוג במצרים, מתוארת בפסוקים כהתעללות, כמו שנאמר: (בפרשת בא) "ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים" ורש"י מפרש: "התעללתי - שיחקתי..."

ועלינו להבין, במה התבטא השחוק והלעג שנעשה מן המצרים, ומה היתה המטרה בו?

שמעתי מספרים אודות משגיח אחד, שהרבה להעיר על תופעה מגונה שרווחה בין בני ישיבתו: ליקוק שלגונים בראש חוצות. הוא הסביר את גנות הענין, הזהיר מפני התוצאות המרות העלולות לבוא על בחור שייתפס בקלוננו, אך אף על פי כן, לא שמעו לו.

באחד הימים כשצעד המשגיח ברחוב, הבחין בתלמיד פלוני המחזיק בידו שלגון, ומקרב אותו אל לשונו. באותו רגע שבו הבחין במשגיח המתקרב, הוא חיפש נואשות פתרון לשלגון הפתוח, ובאין מוצא אחר דחפו לתוך הכיס. הוא לא הצליח לראות שגם המשגיח קלט את התנועה...

המשגיח התקרב אט אט, ובאדיבות מופגנת החל להתעניין בשלום הבחור ובשלום משפחתו. הוא התעניין לפרטי פרטים, כאילו כל הזמן שבעולם עומד לרשותו. עד מהרה החל הנער לחוש בתוצאות הרטובות... רק אחרי זמן ניכר פטרו המשגיח לשלום. המשגיח לא היה צריך להזכיר לו את השלגון, לא את הליקוק ולא את ההסתרה, כדי שאותו מעשה ייחרט בנפש התלמיד, כך ששוב לא יחזור על ליקוק ברחובה של עיר.